

PESTERZSÉBET

INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA



Pesterzsébet, 2008. május

Tartalomjegyzék

Bevezető	5
1. Pesterzsébet szerepének meghatározása a településhálózatban	6
1.1. Pesterzsébet országos, regionális szerepe és helye a fővárosi kerületek rendszerében	6
1.1.1. Topográfiai jellemzők	6
1.1.2. Éghajlati viszonyok	6
1.1.3. Talajadottságok	7
1.1.4. Országos és térségi gazdasági jelentősége	7
1.1.5. Regionális intézményi és műszaki infrastruktúrák	7
1.2. Pesterzsébet vonzáskörzetének bemutatása	8
1.3. Pesterzsébet fejlődésének dinamikai típusa	8
1.4. Pesterzsébet funkciója és szerepe a fővárosi kerületek hierarchiájában	9
1.5. A kerület típusa a foglalkoztatási szerepkör alapján	10
2. A kerület egészére vonatkozó helyzetértékelés	11
2.1. Pesterzsébet gazdaságának jellemzői	11
2.1.1. Ágazati szerkezet	13
2.1.2. Vállalkozások helyzete	13
2.1.3. K+F helyzete	14
2.1.4. Turizmus	15
2.1.5. A helyi gazdaságfejlesztés eszközei	15
2.1.6. Információs társadalom	17
2.1.7. Külső elérhetőség	18
2.2. Pesterzsébet társadalmi jellemzői	19
2.2.1. Demográfia	20
2.2.2. Képzettség-műveltség	22
2.2.3. Foglalkoztatottság – munkanélküliség	22
2.2.4. A lakosság egészségi állapota	26
2.3. Pesterzsébet környezeti állapota, természeti és épített környezet	28
2.3.1. Pesterzsébet fekvése, tájkarakter, természeti értékek	28
2.3.2. Víz	28
2.3.3. Talaj	28
2.3.4. Levegő	29
2.3.5. Zaj	29
2.3.6. Zöldterületek	30
2.3.7. Műemlékek, helyi építészeti értékek	32
2.3.8. Lakóterületek – lakásállomány	34
2.3.9. Infrastruktúra	38
2.4. Közfoglalkoztatások helyzete a kerületben	45
2.4.1. Oktatás, nevelés	46
2.4.2. Közművelődés	47
2.4.3. Sportélet	48
2.4.4. Egészségügyi ellátás	48

2.4.5. Szociális ellátás	48
2.4.6. Közigazgatás	48
2.5. A kerület egészére vonatkozó SWOT analízis	49
3. Pesterzsébet városrészeinek területi elemzése	50
3.1. Pesterzsébet területi tagolása	50
3.2. Városrészek demográfiai jellemzői	51
3.3. Erzsébetfalva	57
3.4. Gubacs	59
3.5. Gubacsipuszta	60
3.6. Kossuthfalva	61
3.7. Pacsirtatelep	62
3.8. Szabótelep	63
4. Stratégiai fejezet	64
4.1. Pesterzsébet hosszú távú jövőképe	64
4.1.1. Zöld előváros – kertváros	65
4.1.2. Rendezett városkép – kiépített infrastruktúra	65
4.1.3. Helyzeti előnyök, regionális kereskedelmi – szolgáltatási központ	65
4.1.4. Biztonságos város – szociális biztonság	66
4.1.5. Minőségi szolgáltatások – javuló életminőség	66
4.1.6. Lokálpatrióta polgárok – polgárbarát intézmények	66
4.1.7. Rekreatív övezetek – aktív pihenés	67
4.2. A jövőképet meghatározó fejlesztési irányok kijelölése	67
4.2.1. Célkitűzések, a célok hierarchiája	67
I. Prioritás: Közbiztonság	68
II. Prioritás: A gazdasági környezet fejlesztése	72
III. Prioritás: Városfejlesztés	78
IV. Prioritás: Színvonalas intézményrendszer	94
V. Prioritás: Sport és rekreáció	116
VI. Prioritás: Hatékony, polgárbarát Önkormányzat és Polgármesteri Hivatal	120
4.3. A stratégia koherenciája, konzisztenciája	127
4.3.1. Összhang a településfejlesztési koncepcióval, Pesterzsébet 2020 Stratégiai Tervvel a Kerületi Városrendezési Szabályzattal és a Kerületi Szabályozási Tervekkel	127
4.3.2. A célrendszer koherenciája	128
4.3.3. Agglomerációs együttműködések	128
5. A 2007-2013 során fejleszteni kívánt akcióterületek kijelölése	130
Kerületi központ – városközpont akcióterület	132
Lakótelepi szociális városrehabilitációs akcióterület	136
Kisduna-part akcióterület	147

Nagykőrösi út – Szentlőrinci út melletti területek akcióterület	152
Határ út – Nagykőrösi út menti terület akcióterület	157
Zodony utcai Sportcentrum akcióterület	162
Kiserdő akcióterület	164
6. Anti-szegregációs terv	166
6.1. A lakosság szociális helyzete	167
6.1.1. A lakosság demográfiai összetételének változásai	167
6.1.2. A lakosság életminőségét befolyásoló feltételek változásai	169
6.1.3. A szociális szolgáltatás, ellátás alakulásának mutatói	173
6.1.4. A szociális szolgáltatások iránti igények alakulása	179
6.1.5. A védelembe vétel	180
6.1.6. Hajléktalanok lakhatásának rendezése	184
6.2. A pesterzsébeti lakáshelyzet	185
6.3. Integrált oktatás - Óvodai és általános iskolai körzetmódosítás	189
6.4. Veszélyeztetett terület	213
6.5. Partnerség	215
7. A stratégia megvalósíthatósága	226
7.1. Ingatlangazdálkodási terv	226
7.1.1. Gazdálkodás az önkormányzat tulajdonában lévő lakásvagyonnal és nem lakás céljára szolgáló helyiségekkel	226
7.1.2. Gazdálkodás az önkormányzat tulajdonában levő telkekkel	229
7.1.3. Bérbe (haszonbérbe, üzemeltetésre) adott telephelyek	230
7.2. Az önkormányzat városrehabilitációs célok elérését szolgáló nem ingatlanfejlesztési jellegű tevékenységei	231
7.3. Partnerség	231
7.4. Városfejlesztési tevékenységek elhelyezése az önkormányzati szervezetrendszerben	232
7.5. Pesterzsébet feladatai a Városfejlesztő Társasággal kapcsolatban	235

Bevezető

A pesterzsébeti önkormányzat – megalakulása óta - új utakat keres a várospolitikában. Tevékeny részesévé kívánja tenni a kerület lakóit gondjainak közös megoldásában. Már 1998-ban elkészült Pesterzsébet Stratégiai Terve, amelyet széles körben vitattak meg a lakossággal. A stratégiai tervek készítésében a Kanadai Urbanisztikai Intézet (CUI) nyújtott támogatást. A tervezést megelőzően kikérték a lakosság, (ezen belül is a fiatalok), továbbá a civil szervezetek tagjainak a véleményét. Több mint kétezer lakos fejtette ki véleményét a kerületről.

Az akkor még „úttörőnek” számító terv azóta több alkalommal felülvizsgálatra került, de főbb célkitűzései ma is helytállóak és irányadóak a jövő szempontjából.

A most közreadott **Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS)** lényegében a tíz éve készült alapokon fogalmazza újra az Európai Unió irányelvek alapján a kerület hosszútávú jövőképét, nem mint egy utópisztikus művet, hanem azt a „képet amelyet mi erzsébetiek együtt festettünk”.

Az **IVS** olyan dokumentum, amely **Integrált**, tehát összegzi, összegyűjti a városfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, terveket, elképzeléseket egyrészt a városlakók, a kerület polgárai elvárásai alapján, másrészt az egyes ágazatok (oktatás, egészségügy, közlekedés, lakásépítés, sport) területén dolgozó szakemberek, szakértők anyagainak figyelembevételével. **Városfejlesztési** elképzeléseket, terveket, konkrét javaslatokat dolgoz ki a teljes kerület a városrészek és azon belül az egyes rész-terület egységek fejlesztésére. **Stratégia**, mert ezzel a kissé „harcias” kifejezéssel élve pontos végrehajtást és ütemezést dolgoz ki a fejlesztések végrehajtására.

Szándékaink szerint az elkészült anyagban igyekeztünk áttekinteni a kerület egészének, az egyes városrészeknek és a különböző ágazatoknak fejlesztési kérdéseit. Ennek ellenére bizonyára akadhatnak olyan részletkérdések, amelyeknek kimunkálására a szűkös időkeret miatt nem került sor. Ezért az IVS-t szeretnénk tovább finomítani a „folyamatos visszacsatolás” tervezési módszereit alkalmazva, időről-időre beépítve a különböző területekről érkező javaslatokat és véleményeket.

A városfejlesztés – véleményünk szerint – a „legszemélyesebb közügy”, ezért fontos, hogy a közösség a városi polgárság érdekeinek érvényesítése mellett az egyének is megtalálják személyes érvényesülésüket a folyamatban.

Meggyőződésünk, hogy kerületünk Pesterzsébet jelentős fejlődés előtt áll a következő évtizedben, ezért ezt a folyamatot áttekinthető, tervszerű, racionális mederben kell tartanunk.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia arra hivatott, hogy a fejlesztés alapidokumentuma, vezérfonala legyen, melyet a „köz akaratából” a helyi önkormányzat emelhet a „lokális várospolitikai” rangjára.

Pesterzsébet, 2008. május

Szabados Ákos
polgármester

1. Pesterzsébet szerepének meghatározása a településhálózatban

A XX. kerület területén a középkorban 4 falu terült el: Gubacs, Soroksár, Szentdienes és Kerekegyháza. A török időkben a falvak elpusztultak, a XVIII. század elején a Duna és a Gyömrő út közötti terület legelő volt. 1740-ben egyedül Soroksár települt újjá. Soroksárhoz (a Szentlőrinci-puszták és a mai Soroksár területéhez) Grassalkovich Antal hozzácsatolta Kerekegyház- és Szentdienes-puszták területét - és az újonnan települő német lakosok részére jelentős kedvezményeket biztosított. Soroksár rohamosan fejlődött, 1775-től mezővárosi rangra emelkedett, a határához tartozott a mai XX. kerületen kívül a XVIII. és a XIX. kerület is. 1874-ben Erzsébetfalva - bár még Soroksáron belül, de külön közigazgatási egység lett, községi kirendeltség, külön eljáróság és önálló iskola is létesült. A kiegyezés, a városegysítés utáni két évtized alapozza meg Pesterzsébet rohamos fejlődését, melynek folytán az 1930-as években a legnagyobb megyei városok egyike lett.

Pesterzsébet és Soroksár 1950-től egyesült Budapesttel, a főváros XX. kerületeként. Pesterzsébet jellegében bár 1995-ig egy közigazgatási egység volt Soroksárral, mégis elkülönült szerkezetében. Hosszú időn át megmaradt földszintes, kistelkes munkáskerületnek. Első lakótelepeként a Gubacsi-hídnál épültek emeletes házak, majd 1960-80-ig a városközpontban épült több ezer házgyári lakás (középmagas épületek). Ma is elsősorban lakóterület, zömében családi házas övezetekkel, lakótelepekkel.

1.1. Pesterzsébet országos, regionális szerepe és helye a fővárosi kerületek rendszerében

1.1.1. Topográfiai jellemzők

Pesterzsébet a magyar főváros, Budapest XX. kerülete, a Duna bal partján fekszik, területe 1218 ha, jellemző földrajzi koordinátáit az északi szélesség 47°25' és a keleti hosszúság 19°08' jelenti.

Természettáji szempontból a Pesti-síkság része, a Ráckevei- (Soroksári)-Duna-ág mellett, a Csepel-sziget északi csúcsával átellenben. A Pesti-síkság az Alföldnek a Duna felé benyúló legészakibb kiszögellése, tulajdonképpen a Duna-völgyének egy szakasza. Felszíne nem tökéletesen sík, kelet felé egyre magasodik, a kerületben általában a 104,0 és 120,0 mBf. között.

Közigazgatásilag nyugatról a XXI. kerülettel, északról a IX. kerülettel, északkeletről a XIX. kerülettel, keletről a XVIII. kerülettel, délről a XXIII. kerülettel határos.

1.1.2. Éghajlati viszonyok

A térségben a mérsékelt égöv kontinentális változata érvényesül, amelyet a beépített nagyvárosokra jellemző adottságok kissé módosítanak.

Az átlagos évi középhőmérséklet 10,0 – 10,5 C° között, az éves csapadékmennyiség átlagos összege pedig 550 - 600 mm között változik, magyarországi

összehasonlításban a terület az átlagosnál melegebbnek és szárazabbnak mondható.

Az általában uralkodó északnyugati – északi szélirányok mellett (30-32 % gyakoriság) igen gyakori (28 % körüli értékkel) a délkeleti szél is, amelynek sebessége kisebb az előbbieknél (2,7 m/sec a 3,2 m/sec - mal szemben).

1.1.3. Talajadottságok

Az MTA Földrajztudományi Intézet a XX. kerület igazgatási területét építés-alkalmassági szempontból „jó”, „közepes”, „kis teherbírású” és „kedvezőtlen” kategóriákba sorolta:

- „jó” minősítésűek jellemzően a Duna-part melletti területek,
- „közepes” kategóriába tartoznak zömmel a lakó- és iparterületek,
- a „kis teherbírású” területek többnyire kisebb foltokban fordulnak elő, nagyobb kiterjedésű közülük a pesterzsébeti Városcsúcs,
- a „kedvezőtlen” területek a belterületen csupán néhány helyen fordulnak elő, csekély kiterjedéssel.

1.1.4. Országos és térségi gazdasági jelentősége

A városrész országos jelentősége önmagában nehezen értelmezhető, a kerület egyelőre főként Budapest részeként vált közismertté, jelenleg nem működnek olyan intézmények, létesítmények itt, amely a kerületet országosan is jelentőssé tenné.

Más a helyzet a szűkebb régióban betöltött szereppel, hiszen a három jelentős főútvonal – az M5 autópálya és az 51. főút bevezető szakasza, valamint a főváros fontos haránt irányú útvonala, a Határ út által közrefogott terület fontos szerepet játszik a főváros kereskedelmi és intézményi szerkezetében.

1.1.5. Regionális intézményi és műszaki infrastruktúrák

Pesterzsébet a Dél-budapesti térség életében elsősorban fontos közúti tranzit-szerepet tölt be, hiszen érinti az M5 autópálya bevezető szakasza, és itt halad át az 51. sz. országos főútvonal is. A fenti szerepkörhöz illeszkedve az elmúlt években – a magángazdaság fejlődése során – spontán módon is – jelezve a fejlődés várható irányát – átalakulnak a főútvonalak melletti funkciók, és a korábbi lakások, lakóházak helyén – egyelőre főként a korábbi lakóépületek felhasználásával – újabb és újabb üzletek, szolgáltató egységek jönnek létre. A regionális kereskedelmi – szolgáltató szerepet jeleníti meg – más kerületközponti létesítményekkel együtt – az Erzsébet Áruház, az INTERSPAR áruház a TESCO áruház és az a tény is, hogy a kerület kiskereskedelmi üzleteinek száma folyamatosan növekszik, az 1992. évi – Soroksárral együtt számított – 950 üzlet helyett 1995-ben Pesterzsébeten 1220 üzlet működött.

A regionális intézményrendszer igen fontos eleme a Dél-Pesti (Jáhn Ferenc) Kórház, amely a teljes régió egészségügyi ellátásában meghatározó szerepet játszik.

1.2. Pesterzsébet vonzáskörzetének bemutatása

A pesterzsébeti városközpont a környező települések Gyál, Ócsa, Alsónémedi, Dunaharaszti, valamint a Ráckevei HÉV-vonal következtében a Csepel-sziget falvai – számára is fontos, viszonylag jól elérhető bevásárló és szolgáltató centrumot jelent. Szoros kapcsolat mutatható ki a környező kerületekkel, Csepellel, Kispesttel és Ferencvárossal, az önállósult Soroksárral ma is meglévő számos közös vonatkozás pedig mintaként szolgálhat más, az elmúlt években különvált önkormányzat számára is.

1.3. Pesterzsébet fejlődésének dinamikai típusa

A kerület fejlődésének főbb mutatói

- Népességszám változás:

Pesterzsébet lakónépessége 1990-ben 71.658 fő volt, 2001-ben pedig 65.295 fő. (Természetesen ez önmagában nem értékelhető adat, hiszen a Soroksártól népszavazással történő különválás okozta a jelentős népességfogyást. Ugyanakkor az 1990-es népességhez képest (amikor még Soroksárral együtt tartották nyilván az adatokat) 2007.I.1-én Pesterzsébet lakónépessége 63.161 fő, Soroksár pedig 20.502 fő lakónépességet számlált, amely a két kerületnél összesen 83.663 fő lakónépességet jelent. A kérdés tulajdonképpen az, hogy milyen arányban „osztózik” a két szomszéd kerület a mintegy 12.000 fős növekedésen. Erre nézve az 1997-es adatokból következtethetünk, mert Pesterzsébet esetében az 1997-es adat 67.492 fő volt, amely a 2007-es adatokkal összehasonlítva 2.589 fő csökkenést mutat, míg Soroksár esetében ugyanezen időszakban 2.017 fő növekedést mutat. Tehát az 1997-től 2007.I.1-ig terjedő időszakban két kerületben összesen 2.600 fővel csökkent a lakónépesség, melyből Pesterzsébeten 4.361 fő csökkenést, Soroksáron 1.734 fő növekedést jelentett.

- Lakásszám változás:

A lakások számának változása is jól jellemzi a településfejlődés dinamikáját. 2007-ben Pesterzsébeten 29.895 db lakást tartottak nyilván, Soroksáron pedig 8.465 db-ot. Összehasonlítva az 1997-es adatokkal 28.664 db ill. 8.045 db megállapíthatjuk, hogy Erzsébeten 4,29 %-al, Soroksáron pedig 5,22%-al növekedett a lakásállomány.

- Munkahelyszám változás:

A működő vállalkozások száma 1999-ben 4.617 db, 2005-ben 5.278 db volt, amely 14,31 %-os növekedést jelent. Sajnos ez jelentősen elmarad a fővárosi átlagtól (19,48%). 2005-ben az ezer főre jutó regisztrált vállalkozás Pesterzsébeten 148 fő/ezer fő volt, amely az országos átlagnál jóval magasabb, de a fővárosi átlagtól (208 fő/ezer fő) jelentősen elmarad.

- Munkanélküliségi ráta:

A kerületben a munkanélküliségi ráta 1997-ben 27,21 fő/ezer fő 2,72 %-os volt, 2006-ban már csak 16,27 fő/ezer fő ill. 1,62 % értéket regisztráltak.

- Gazdasági szervezetek számának változása:

A működő vállalkozások száma 1999-ben 4.617 db, 2005-ben 5.278 db volt. A növekedés 14,32 %, amely alacsonyabb a fővárosi átlagnál, amely 19,48 % volt ugyanebben az időszakban. A főváros átlagértékeit tekintve területarányosan 252-vel több, népességarányosan viszont 1.554-gyel kevesebb vállalkozás működött. Ez azt jelenti, hogy kevés a korszerű vállalkozások betelepítésére alkalmas terület.

- A városhierarchiában bekövetkezett változás:

Pesterzsébet esetében a döntő változás 1994-ben következett be, amikor népszavazással úgy döntöttek, hogy különválnak Soroksártól. Annak ellenére, hogy közigazgatási helyzetüket tekintve azonos helyzetbe került a két kerület, területi fejlesztési lehetőségeit tekintve azonban Pesterzsébet kétségtelenül rosszabb helyzetbe került. Gyakorlatilag nincs, vagy alig van fejlesztési területe.

Főbb fejlődési időszakok „cezúrák” a kerület életében.

- 1870-ben alakult meg a település. Névadója Erzsébet királyné, I. Ferenc József felesége tiszteletére Erzsébetfalvára keresztelték.
- 1897-ben nagyközségi rangot kapott.
- 1919-ben a Tanácsköztársaság idején Leninvárosnak nevezték el.
- 1924-től visszanyerte a Pesterzsébet nevet, és városi rangot kapott.
- 1932-ben Árpádházi Szent Erzsébet halálának 700-adik évfordulójának tiszteletére a Pestszenterzsébet nevet kapta.
- 1950. január 1-jétől Soroksárral együtt a főváros része lett. Nevét ekkor visszakeresztelték Pesterzsébetre.
- 1990-ben a városrésznek újra Pestszenterzsébet a neve.
- 1992-ben Soroksár népszavazással nyilvánítja ki elszakadási szándékát.
- 1994-ben Soroksár önálló kerületté alakul a helyhatósági választások után, létrejön Budapest XXIII. kerülete.
- 1999-ben harmadszorra is Pesterzsébet lett a neve.

1.4. Pesterzsébet funkciója és szerepe a fővárosi kerületek hierarchiájában



Pesterzsébet területe: 1.218 hektár

Mindez a főváros összterületének 2,3%, ezzel a hetedik legnagyobb kerület Budapesten.

Lakóinak száma : 64.576 fő (2006)

Lakások száma : 28.540 db. Egy lakásra átlag 2,4 lakos jut.

Népsűrűség: 5301 fő/km² (2006)

1.5. A kerület típusa a foglalkoztatási szerepkör alapján

Ipari üzemek régóta jelentősek a térség – a környező kerületek és a városkörnyéki települések – foglalkoztatási szerkezetében, ugyanakkor a szomszédos kerületek – pl. Csepel, Ferencváros – üzemekben is igen sok pesti lakos dolgozott, és dolgozik ma is.

A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy 2001-es népszámláláskor a kerületben foglalkoztatott lakónépesség 26.823 fő, a más településre eljárók száma 2.417 fő volt.

2. A kerület egészére vonatkozó helyzetértékelés

A helyzetelemzést a meghatározott mutatórendszer alapján készítettük el, lehetőség szerint felhasználva mindazon adatokat, korábbi elemzéseket, alátámasztó munkarészeket, melyek valamely korábbi dokumentumban vagy szakértői munkarészben már megjelentek.

2.1. Pesterzsébet gazdaságának jellemzői

Pesterzsébet gazdaságának értékelése (ágazati szerkezet, vállalkozások helyzete, K+F helyzete, turizmus, helyi gazdaságfejlesztés eszközei, információs társadalom, külső elérhetőség vonatkozásában)

Pesterzsébet Dél-Pest gazdasági, s egyben a budapesti kistérség déli részének gazdasági-intézményi alközpontja, korábban több nagy és közepes ipari vállalata révén a főváros viszonylag stabil gazdaságú centruma volt. A 64 ezer lakosú kerületben az elmúlt évek üzembezárásainak illetve leépítéseinek hatására azonban ez a stabilitás jelentősen megrendült. Jelenleg a térségre jellemző, többnyire kedvezőtlen gazdasági és versenyképességi adottságok komoly mértékben sújtják a kerületet is. Az önkormányzatot, a vállalkozásokat és a lakosságot egyaránt sújtó tőkeszegénység, valamint az alacsony külső beruházói aktivitás egyre nagyobb mértékben képezi gátját annak, hogy a kerület belső erőforrásaira támaszkodva megindulhasson a tartós fejlődés útján, és lakóinak versenyképes életszínvonalat biztosítson.

Gazdasági helyzetelemzés, adatok

Megnevezés	Kerületi szintű adat	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000-2006	%
Regisztrált vállalkozások száma	TEIR, T-Star TAAP041 Gazdasági szervezetek adatai fejezet	9389	9416	9360	9402	9480	9381	9049	-340	96,38
Működő vállalkozások száma	TEIR, T-Star TAAP065	4996	5035	5381	5359	5336	5278			
Létszáma :	GAZDASÁGI SZERVEZETEK ADATAI FEJEZET									
0 fős	Önkormányzati adatbázis:	102	117	156	108	112	141			
1-9 fős	Telephely, fiókhely szerint	4722	4741	5052	5065	5048	4959			
10-19 fős	összes működő vállalkozás száma (jelen időpont)	104	108	95	107	93	101			
20-49 fős		40	39	50	50	58	53			
50 -249 fős		26	28	24	26	21	21			
250-499 fős		2	1	3	2	3	2			
500-x		0	1	1	1	1	1			
Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági áganként	TEIR, T-Star TAAP239-től 249-ig Gazdasági szervezetek adatai fejezet		22				25			
Mezőgazdaság			618				565			
Bányászat ,energia			484				537			
Építőipar			1368				1175			
Kereskedelem ,javítás			176				176			
Szállás,szolg.			334				385			
Vendéglátás.			145				160			
Szállítás ,raktározás			1393				1559			

posta Pénzügy , közvetítés. Ingatlanügylek ,gazd.szolg. Oktatás Egészségügy,szociális Egyéb közöss.személyi Összesen:			94 103 298 5035				138 121 447 5141			
Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül) Ebből élelmiszer jellegű ruházati jellegű	TEIR, T-Star TAAF051 Kiskereskedelem, idegenforgalom fejezet Élelmiszer jellegű üzletek TAAF074 Ruházati jellegű üzletek TAAF085	866 181 108	901 175 114	926 175 117	937 176 120	938 163 110	880 158 97	891 160 99	+25 -23 -11	102,88 87,30 89,81
Vendéglátóhelyek száma	TEIR, T-Star TAAF226 Kiskereskedelem, idegenforgalom fejezet	219	214	222	220	229	222	230	+3	101,36
Összes szálláshely szállásférőhelyeinek száma (kereskedelmi és magánszállásadás)	TEIR, T-Star TAAF412 és TAAF625 Kiskereskedelem, idegenforgalom fejezet	66	66	72	67	55	55	55	-11	83,33
Vendégek száma összesen a szálláshelyeken (kereskedelmi és magánszállásadás)	TEIR, T-Star TAAF407 és TAAF628 Kiskereskedelem, idegenforgalom fejezet	2043	1875	2453	2028	2045	2401	3003	+358	117,52
Vendégéjszaka száma összesen (kereskedelmi és magánszállásadás)	TEIR, T-Star TAAF409 és TAAF629 Kiskereskedelem, idegenforgalom fejezet	4992	3922	6414	4606	4311	4460	5077	-532	89,34
Kivetett iparüzési adó Értékben (ezer Ft) iparüzési adót fizető vállalkozások száma	Önkormányzati adatbázisból előállítandó adat (elsősorban értékben, az iparüzési adót fizető vállalkozások számát visszamenőleg előállítani nem kötelező)					721247 3131	759169 3165	859731 3072		
A 10 legnagyobb iparüzési adót szolgáltató vállalkozás felsorolása	Önkormányzati adatbázisból történő leválogatás	Knorr-Bremse Vasúti Jármű Rendszerek Hungária Kft. BDK Budapesti Dísz- És Közvilágítási Kft. GIRO BANKKÁRTYA RT. IMI International Kft. REDEL ELEKTRONIKA KFT. Media Markt Megapark Kft. Secret Controll Gps Vagyonvédelmi Kft. Progress-B '90 Építőipari és Fővállalkozó Zrt. InterBack Group Kft. Inconex Vas - És Fémipari Kft.								

2.1.1. Ágazati szerkezet

Pesterzsébeten az ipar aránya a vállalkozások szektorális szerkezetében viszonylag magas (21,43 %), míg a tercier szektoron belül, mint általában mindenhol, itt is a „kereskedelem-javítás” nemzetgazdasági ágban tevékenykedik a legtöbb vállalkozás (22,85 %), melynél csak az „ingatlanügyek-gazdasági szolgáltatások” ágazata magasabb 30,32 %-os részesedésével a működő vállalkozások között.

Nemzetgazdasági áganként vizsgálva a problémát, megállapítható az, hogy a legnagyobb mértékű csökkenés (14,10 %-os) a működő vállalkozások számát tekintve a kereskedelem gazdasági ágban következett be. Ezzel egyidőben a többi nemzetgazdasági ághoz tartozó működő vállalkozások száma nőtt, így csak egy szerkezeti átrendeződésről beszélhetünk. Összességében kismértékű növekedést láthatunk a működő vállalkozások számának alakulásában.

A működő vállalkozások megoszlása népgazdasági áganként, Pesterzsébeten

Pesterzsébet	2001	Az összes működő vállalkozás %-ában	2005	Az összes működő vállalkozás %-ában	2001-2005	+,- %
Mezőgazdaság, halászat, vadászat	22	0,43	25	0,48	+3	+0,05
Bányászat, feldolgozóipar, energia	618	12,27	565	10,99	-53	-1,28
Építőipar	484	9,61	537	10,44	+53	+0,83
Kereskedelem, javítás	1368	27,16	1175	22,85	-207	-4,31
Szálláshely, szolgáltatás, vendéglátás	176	3,49	176	3,42	0	-0,07
Szállítás, raktározás, posta	334	6,63	385	7,48	+51	+0,85
Pénzügyi, közvetítés	145	2,87	160	3,11	+15	+0,24
Ingtatlanügyletek, gazdasági szolgált.	1393	27,66	1559	30,32	+166	+2,66
Oktatás	94	1,86	138	2,68	+44	+0,82
Egészségügy, szociális	103	2,04	121	2,35	+18	+0,31
Egyéb közösségi, személyi szolgálat.	298	5,91	447	8,6	+149	+2,69
	5035		5141		+106	+2,10

2.1.2. Vállalkozások helyzete

A vállalkozói aktivitás Pesterzsébeten az országos mértéket jelentősen meghaladja, mivel az ezer főre jutó regisztrált vállalkozások száma 2005-ben 148, míg az országos adat 49 volt. Ugyanakkor a fővároson belül a kerületet az átlagosnál jóval gyengébb vállalkozói aktivitás jellemzi. (a fővárosi átlag 2005-ben 208 volt)

A kerületben működő vállalkozások jellemzően mikro-, illetve kisvállalkozások (4.959 működő vállalkozás 2005-ben). A nagyvállalati¹ méretkategóriába a több mint 250 főt foglalkoztató 2 és az 500 fő felettiben 1, kerületi telephelyű Kft. sorolható, de a középvállalkozások száma is csak 21. A nagy- és középvállalatok alacsony száma következtében nincsenek olyan jelentősebb munkaadók, amelyek felszívják a térség szabad munkaerejét, illetve amelyekhez beszállítóként kapcsolódni tudnának a kisebb vállalkozások. A vállalkozások döntő hányada a tőkeszegénységgel küszködő és gyakran kényszervállalkozásként létrejött egyéni vállalkozási kategóriába tartozik.

¹A 2004. évi XXXIV. törvény a nagyvállalati kategóriába sorolja azokat a vállalkozásokat, melyek foglalkoztatotti létszáma meghaladja a 250 főt, éves nettó árbevétele 40 millió eurónak megfelelő forintösszeg feletti vagy mérlegfőösszege meghaladja a 27 millió eurónak megfelelő forintösszeget.

A működő vállalkozások száma enyhén emelkedő tendenciát mutat: 2000-ben 4.996, öt évvel később 5.278 vállalkozás működött Pesterzsébeten, ami 10,56 %-os emelkedésnek felel meg.

Működő vállalkozások jellemzői, 1996-2003

	1996	1997	1998	1999
Működő vállalkozások száma a fővárosban				158.843
Lakónépesség száma (az év végén) a fővárosban				1.811.552
Működő vállalkozások száma az országban	697.922	734.236	779.215	801.999
Lakónépesség száma (az év végén) az országban	10.174.442	10.135.358	10.091.789	10.043.224
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma az országban	68,60	72,44	77,21	79,85
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma a fővárosban				87,68
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma Pesterzsébeten				69,46
	2000	2001	2002	2003
Működő vállalkozások száma a fővárosban	173.662	177.376	188.434	190.562
Lakónépesség száma (az év végén) a fővárosban	1.775.203	1.739.342	1.719.342	1.705.309
Működő vállalkozások száma az országban	846.753	840.261	859.764	882.064
Lakónépesség száma (az év végén) az országban	10.200.298	10.174.853	10.142.362	10.116.742
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma az országban	83,0	82,6	84,8	87,2
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma a fővárosban	97,82	101,96	109,59	111,74
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma Pesterzsébeten	76,51	77,51	83,66	83,81

Forrás: KSH, T-STAR

2003-ban a fővárosban az ezer lakosra jutó vállalkozások száma 111,74 db/efő volt, Pesterzsébeten pedig 83,81 db/efő.

A fentiekből egyértelműen látható, hogy a működő vállalkozások száma a fővárosban és az országban egyaránt hasonlóan alakult, míg Pesterzsébet teljesítményével elmaradt mindkét átlagértéktől. Ennek oka kideríthető, ha részletesebben vizsgáljuk meg a kerület fővároson belüli helyzetét, ugyanis amíg népesség arányosan Pesterzsébet elmarad a fővárosi átlagtól, területarányosan pedig meghaladja. Ez azt jelenti, hogy a kerületben kevés a nagyobb létszámú vállalkozások telepítésére alkalmas terület. Amíg a népességhez viszonyítva a főváros átlagához képest mintegy 1800 db vállalkozás hiányzik, addig területarányosan pedig csaknem 1000 vállalkozással relatíve „több” van az átlaghoz képest.

2.1.3. K+F helyzete

Pesterzsébet a fővárosban, Dél-Pesten olyan regionális központ funkciót betöltő kerület, amely a térség versenyképességét is meghatározó innovációs potenciál hordozója. A kerület tömöríti azokat az intézményeket és szereplőket, gazdasági és humán erőforrásokat, amelyek képesek és alkalmasak az innovációra, valamint a folyamatos megújítás képességét hordozzák magukban. Ide tartozik többek között az oktatás, kutatás-fejlesztés, innovációs szolgáltatások intézményei, vállalkozói kapcsolatok, hálózatosodás, tudományos és technológiai infrastruktúra és fejlesztési politika.

A terület gazdasági növekedésének mozgatórugói közé nemcsak a versenyképes ágazatok jelenléte és a szolgáltatási szféra arányának a növekedése tartozik, hanem az oktatás és a kutatóintézeti bázis megléte is azonban a fővárosban a gazdasági vállalatok csak kis mértékben végeznek kutatási tevékenységet, folytatnak kísérleti fejlesztést. A gazdasági szférában a K+F jellemzően csak a nagy létszámú, nagyobb árbevételű, erőteljesen exportorientált szervezeteknél koncentrálódik, a kis- és középvállalatok nem alkotják a kutatás-fejlesztés bázisát. A legtöbb fővárosi területben – így Pesterzsébeten is - a K+F infrastruktúra gyenge, gyakorlatilag hiányoznak a kutató-fejlesztő helyek.

2.1.4. Turizmus

Pesterzsébet gazdasági szövetében a turizmus sajnos az egyik „leggyengébb láncszemet” jelenti. Kétségtelen, hogy viszonylag kevés az idegenforgalmi szempontból jelentős vonzástényező, de a meglévők sincsenek megfelelően kiaknázva. A terület lényegében egyetlen lehetősége a Ráckeve – Soroksári – Duna (RSD) amelynek fejlesztése több évtizede elodázott probléma.

Pesterzsébeten a csepeli átjáró mellett található a sós-jódos melegvizű gyógy- és strandfürdő, amely Magyarországon egyedülálló. Két kútja közül az egyik 644 méter mélyről 43 C°-os termálvizet ad, a másik kút sós-jódos vize 112 méter mélyről jön és 15 C° meleg. A gyógyfürdő mellé egy strandot is építettek a nyáron felüdülésre vágyók részére. Gazdasági okok miatt a strand évek óta zárva van. A fürdőtől délre, a vízparton húzódik a csónakházak sora, amely a helyi vízi sportélet központja. Itt több sportegyesület is megtalálható.

Jelenleg EU források igénybevételeire pályázat készül a térségre, a Jódos –sós fürdő fejlesztése iránt nagy a befektetői érdeklődés és a csónakházak rekonstrukciója is napirenden van.

A problémákra koncentrálna, egyértelműen megállapítható, hogy a turizmus a helyi gazdaság lehetőségek alatt teljesítő szektorának tekinthető.

A kínálat tekintetében:

- a lehetőségekhez képest nem megfelelő termékfejlesztés, évek (évtizedek) óta elmaradnak a tervezett fejlesztések.
- gyenge marketing, arculati, imázs problémák, hiányzik a megfelelő szervezet
- lemaradás a fővárosi kerületek versenyében

A kereslet tekintetében:

- stagnáló vendég és vendég éjszaka

2.1.5. A helyi gazdaságfejlesztés eszközei

Az önkormányzat és a cégek, a vállalkozók közötti közvetlen kapcsolat kiépítésére, szükséges kiépíteni az E-Government programot és ebben a rendszerben végeztetni az ügyintézés. Ez a módszer felgyorsítja az ügyintézés átfutási idejét és állandó információt szolgáltat ennek állásáról.

Változatlanul időszerű és szükséges a „Teleház” létrehozása, amely szolgáltatásaival a kisvállalkozók rendelkezésére áll. Ezzel ezt a réteget is be lehet kapcsolni az

Internet szolgáltatásaiban, így ők is kapcsolódni tudnak a Polgármesteri Hivatal E-Government portáljához.

Az elmúlt négy év tapasztalatai azt mutatják, hogy a vállalkozói klubok nem tudtak kialakulni Pesterzsébeten, melynek okait korábban már tárgyaltuk. A tapasztalatok alapján a cégek és vállalkozások egymásra találása nem teszik szükségessé vállalkozói klubok kialakítását.

Az Önkormányzat és Polgármesteri Hivatal, valamint a rendőrség és különböző hatóságok minden erőfeszítése ellenére sem csökkent a fekete és a szürke gazdaságban tevékenykedők köre. Nem csökkent az adózás alól kivont pénzmennyiség. Szükséges a fekete gazdaság ellenőrzésének és visszaszorításának további fokozása.

A kerület fejlődését jól segítené Pesterzsébet nagyobb cégeinek, vállalkozásainak és a Városháza vezetőinek rendszeresebb konzultációi.

Kereskedelmi szálláshelyek és magánszállások

A kerületben a 2001-es népszámlálás adatai szerint összesen 66 szállásférőhelyen 1875 vendég összesen 3922 vendégéjszakát töltött. Az idősoros elemzésekből kiderül, hogy a szállásférőhelyek és a vendégéjszakák tekintetében csökkenésről beszélhetünk (80-85%-a a 2001. évinek), míg a vendégek számánál mintegy 17%-os növekedés volt tapasztalható, ami arra utal, hogy a kevesebb férőhelyen több vendég fordult meg, de rövidebb időt töltött kerületünkben. Összességében azt mondhatjuk tehát, hogy minden tekintetben elmaradt Pesterzsébet szálláshely kínálata, minőségben és strukturáltságában és mennyiségében egyaránt. Hiányoznak a nagyobb férőhelyű szállodák és a közepes, 1-2 turistabusz fogadására képes motelek.

Kiskereskedelmi üzletek, vendéglátóhelyek száma

A működő vállalkozások számához hasonlóan a kiskereskedelmi üzletek száma (a gyógyszertárak kivételével) a 2000-es évtől kezdődően kismértékben nőtt, igaz, hogy a növekedési ütemben egyfajta visszaesés itt is megfigyelhető a 2003-as, 2004-es év táján. A 2000-es induló 866 db-ról 2006-ra 891-re nőtt a számuk.

Ugyanakkor, a vendéglátóhelyek számát tekintve a kezdet volt nehéz: 2000-ről 2001-re csökkent a számuk, de attól kezdve évről évre több vendéglátóhely található a kerületben, 2006-ban már 230 vendéglátóhely üzemelt.

Két piac működik, ezek közül a Kossuth Lajos utcában lévő vásárcsarnok és piac bővítése, korszerűsítése megtörtént.

Ipari jellegű területek

A XX. kerület iparterületei zömükben a Helsinki út mellett helyezkednek el. Ezek elsősorban a korábbi időszakból „itt maradt” elaprózódott telephelyek, létesítmények, illetve kisebb ipari üzemek szétszórta működnek a kerületben, általában a lakóterületbe ágyazottan.

A környezetükre zavaró hatású üzemeket elsősorban a Helsinki út mellett találjuk. Itt keverednek a különböző funkciójú terület-felhasználások.

2.1.6. Információs társadalom

Az általános jellegű közösségi irányelvek, illetve programok – valamint az ezek alapján már korábban kidolgozott Magyar Információs Társadalom Stratégia (MITS) és egyéb ágazati stratégiák (pl.: e-Kormányzat) – alapján konkrét hazai jogalkotási (pl.: a közigazgatási eljárások újrászabályozása, stb.) és informatikai fejlesztési programok (pl.: kormányzati portál, ügyfélkapu, stb.) indultak be hazánkban a központi és a helyi közigazgatás területén. 2004-2006. közötti időszakban a helyi önkormányzatok az elektronikus fejlesztéseikhez jelentős, vissza nem térítendő, uniós pénzügyi támogatásokhoz juthattak az I. Nemzeti Fejlesztési Tervhez kapcsolódó Gazdasági Versenyképességi Operatív Program (GVOP) 4. prioritásán belül, a 4.3.1. és a 4.3.2. intézkedésekre vonatkozóan kiírt pályázatok keretében. E pályázatok alapján létrejött önkormányzati fejlesztési projektek teljesítették a prioritás átfogó céljait, és jó alapokat teremtettek, illetve teremtenek a további fejlesztésekhez, megfelelő tapasztalatokat és potenciálokat biztosítanak a következő fejlesztési ciklus megtervezéséhez, illetve végrehajtásához.

Budapest Főváros XX. kerület Pesterzsébet Önkormányzata felismerve az előzőekben bemutatott tendenciákat és az azokban rejlő lehetőségeket – 2004-ben kidolgoztatott és elfogadott egy 2004-2007. közötti időszakra érvényes *Informatikai stratégiai dokumentum, Pesterzsébet 2004-2007. c. tanulmányt*, amely megvalósításával azt célozta meg, hogy a kerületben

- működő vállalkozások részére nyújtott szolgáltatások modernizációjával növekvő módon gyorsuljon a gazdasági fejlődés
- a gazdaság – és vele párhuzamosan az oktatási-, kulturális környezet – fejlesztésében kiemelkedő szerepe legyen a tudásalapú fejlesztéseknek, az információtechnológia (IT) magas színvonalú alkalmazásán alapuló közigazgatási- és hatósági szolgáltatásoknak
- a gazdaság fejlesztésének támogatásával párhuzamosan az informatikai eredmények megjelenjenek az emberek, az állampolgárok mindennapi életében.

Fenti célok megvalósítása érdekében – a tanulmány – a következő informatikai fejlesztési területeket irányozta elő:

- a Polgármesteri Hivatal (PH), ill. az Önkormányzat költségvetési intézményei (Intézmények) működését, a közigazgatási-, és hatósági szolgáltatásokat támogató IT rendszerek megvalósítása
- a PH és az intézmények közötti munkakapcsolatot támogató IT és kommunikációs rendszer létrehozása
- a PH-nak a lakossággal. és a vállalkozási szférával való kapcsolatait támogató IT és kommunikációs rendszer kialakítása.

Pesterzsébet Önkormányzata által 2004-2007. időszakra elfogadott stratégiai tervet, az abban rögzített irányelveket – számos ok, többek között a fejlesztési program megoldatlan irányítási és intézményi feltételei, a saját pénzügyi források elégtelensége, a vissza nem térítendő támogatásokat biztosító sikertelen pályázati részvételek, stb. következtében – alapvetően nem sikerült teljesíteni. A PH Szervezési osztálya jelentős erőfeszítéseket tett a „Hivatal” legfontosabb informatikai

igényeinek kielégítésére, és a már működő IT környezet üzemeltetési feltételeinek folyamatos fenntartására, azonban ezek a törekvések csak a hivatali munka IT támogatásában való lemaradás tompításához volt elegendő. Az így kialakult helyzet fenntartása az infokommunikáció fejlesztése területén való további lemaradást eredményez, amely már rövid- és középtávon is komolyan veszélyeztetheti az önkormányzati szolgáltatások megfelelő színvonalon való nyújtását, az Önkormányzat gazdaságilag fenntartható pályán való működését.

2.1.7. Külső elérhetőség

A kerület gazdaságának külső elérhetősége

Pesterzsébet, mint a dél-pesti régió jelentős alközpontja külső elérhetőség tekintetében kedvező helyzetben van. Közúti közlekedés vonatkozásában a határoló utak (Soroksári út, Helsinki út, Határ út, Nagykőrösi út, M5 autópálya, Szentlőrinci út) biztosítják a kerületbe települt vállalkozások megközelítését, bár kapacitás hiányok jelentkeznek az M5 kivételével, melyek csúcsidőben jelentős forgalmi dugókat eredményeznek.

Kötőtpályás közlekedés szempontjából a kerület helyzete szintén kedvezőnek mondható, mert a Budapest-Kelebia vasútvonal illetve a ráckevei HÉV vonal áthalad a területen. A vasút fejlesztése középtávon várható, hosszútávon pedig az 5-ös metróvonal jelenthet komolyabb előrelépést

Légiközlekedés esetében a főváros egyetlen repülőtere a Határ út – Ferihegyi út nyomvonalon fél óra alatt elérhető.

A víziközlekedés fejlesztése a Ráckeve-Soroksári Dunaág kotrásának befejezésével középtávban megvalósul, a térségben várható fejlesztések miatt szükségessé válik a közlekedő járművek érdekeinek összehangolása és szabályozása.

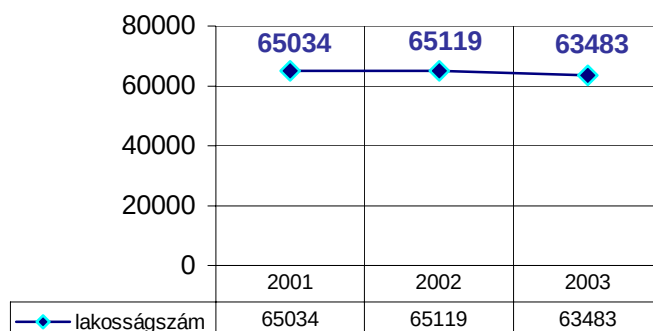
2.2. Pesterzsébet társadalmi jellemzői

Társadalmi helyzetre vonatkozó adatok

	Kerületi szintű adat	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000-2006	%
Lakónépesség (fő)	TEIR, T-Star TAAA101 Terület, népesség fejezet	66309	65295	64313	63940	63718	63415	63161		
Lakónépesség (fő) ¹ :	Önkormányzati Népességnylvántartó jelen időpontra 2007- re			2007-ben 65 629 fő						
Lakónépesség (fő)	KSH Népszámlálás 2001		65295							
Lakónépességen belül az alábbi korcsoportok aránya	KSH Népszámlálás 2001									
0-14			13,7							
15-59			64,0							
60-x			22,3							
Nyilvántartott álláskereső száma (2005 előtt regisztrált munkanélküliek)	TEIR, T-Star TAAS001 Munkanélküliség fejezet AFSZ honlapja ² 2000-2006 időszakra minden év decemberi adatai	1145	901	843	831	1003	887	1028		
Nyilvántartott álláskereső aránya a munkaképes korú népesség %-ában (Területi mutató néven található) (2005 előtt regisztrált munkanélküliek)	AFSZ honlapja ² Budapesti kerületekre csak 2005, 2006-ra érhető el a mutató						2,15%	2,48%		
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktívkorúakon (15-59 évesek) belül	KSH Népszámlálás 2001		22,8							
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	KSH Népszámlálás 2001		12,9							
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	KSH Népszámlálás 2001		58,3							
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	KSH Népszámlálás 2001		38,5							
Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők ³ aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	KSH Népszámlálás 2001		37,2							

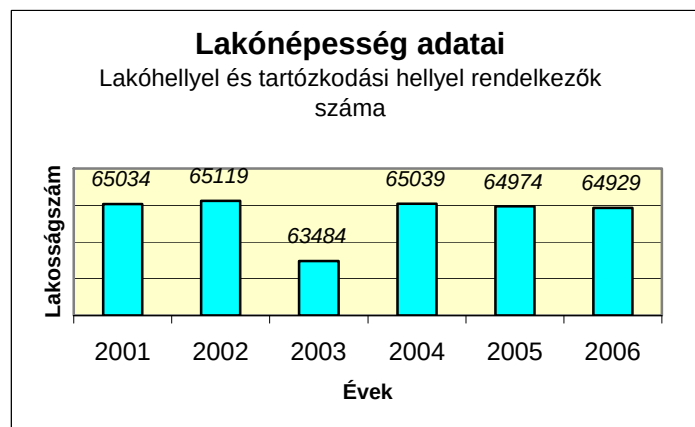
2.2.1. Demográfia

Lakónépesség adatai:

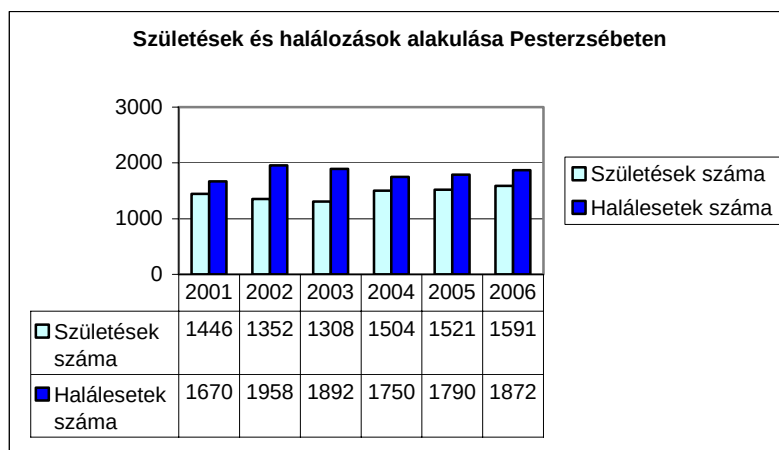


Pesterzsébet lakossága - adataink szerint - 1996 óta folyamatosan csökken. Megállapítható, hogy a lakosság korösszetétele kedvezőtlen. Magas az időskorúak aránya, ami hosszabb távon a lélekszám csökkenését, a népesség előregedését jelentheti. Az adatokat és tapasztalatainkat összegezve sajnos az is elmondható, hogy egyre növekszik az idősen egyedül élő, a különböző testi, szellemi és szociális problémákkal küzdő emberek aránya.

A hátrányos élethelyzet nemcsak az alacsony jövedelemmel és rossz fizikai életkörülményekkel mérhető, hanem fontos szerepet kap az életkor és az egészségi állapot is. A demográfiai adatainkból látható, hogy a lakosság előregedése és az egyfős, idős háztartások számának növekedése szinte megállíthatatlan folyamat. Így várhatóan nő az igény az idősellátás iránt, amely szociális segítségen túl egészségügyi, gondozási szolgáltatások iránti igény növekedését is jelent.

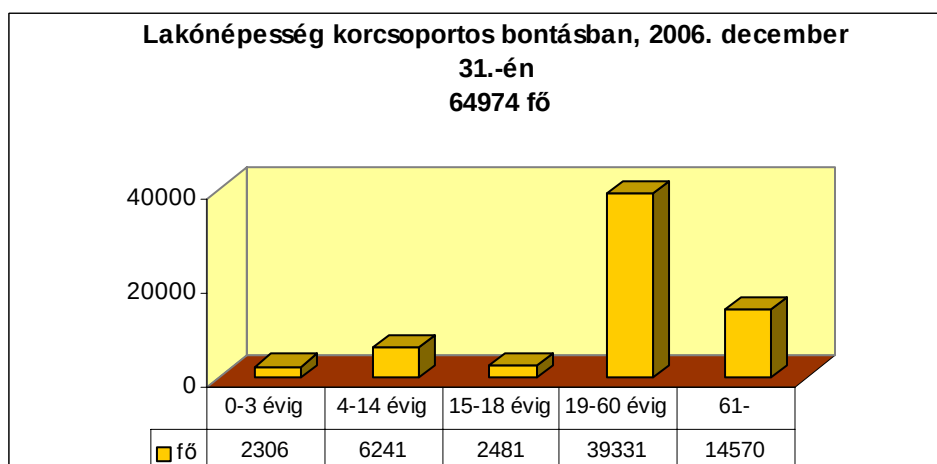


2004. január 1-jén Budapest lakónépessége 1 millió 705 ezer fő volt, 0,8 %-kal kevesebb, mint az előző év azonos időpontjában. Ehhez képest, Pesterzsébet lakossága egy év alatt 2,5 %-kal csökkent. 2004 óta a lakónépesség állandónak mondható annak ellenére, hogy területünkben több helyen folyik, szemmel láthatóan "lakásteremtő" építkezés.



Pesterzsébeten az Anyakönyvi Hivatalban bejegyzett adatok alapján, 2001 és 2003 között a születések száma 1.446 főről 1.308 főre csökkent. A halálozások száma pedig, sajnálatos módon *emelkedett*. 2004 óta a születések száma ha nem is látványosan, de emelkedik, azonban még mindig évente mintegy 250 fővel meghaladja ezt a halálozási szám. (Természetesen ezek a számadatok a kerületben bejegyzett születési és halálozási adatok, tekintet nélkül a bejegyzettek lakóhelyére, azonban tendenciát a nagy számok törvénye mentén mutatnak.)

- a népesség kor szerinti megoszlása**



Kiemelt korcsoportos demográfiai adatok összevetése

Év	Össz lakónépesség (fő)	0-18 év (fő)		60 év felett	
	a	b	b/a	c	c/a
1996	68919	12524	18,1 %	11477	16,6 %
1997	68658	14147	20,6 %	12776	18,6 %
1998	67489	12659	18,7 %	12063	17,8 %
1999	66957	12174	18,1 %	11907	17,8 %
2001					
2002					

2003	63483	10920	17,2%	13710	21,6%
2004	65039	11228	17,26%	14093	21,67%
2005	64974	11065	17,03%	14369	22,1%
2006	64929	11028	16,98%	14570	22,44%

Kerületünk lakossága 1996-tól 2003-ig folyamatosan csökkent. 2004-től a lakosságszám közel állandó. Az összlakosságszámon belül a fiatalok aránya 18 %-ról 17 %-ra csökkent, a 60 éven felüliek aránya pedig 16,6 %-ról 22,4 %-ra emelkedett.

A 2006. évről központilag kiadott korcsoportos bontás még nem áll önkormányzatunk rendelkezésére, ezért csupán tájékoztató jelleggel mutatnánk be a 0-18 korosztály korcsoportos megoszlását a helyi számítógépes nyilvántartásból készített adatok alapján:

0 éves:	626 fő	9-10 éves:	1.134 fő
1-2 éves:	1.160 fő	11-12 éves:	1.153 fő
3-4 éves:	1.083 fő	13-14 éves:	1.222 fő
5-6 éves:	1.054 fő	15-16 éves:	1.235 fő
7-8 éves:	1.044 fő		

17-18 éves: 1.197 fő

2.2.2. Képzettség – műveltség

Pesterzsébet lakosságának iskolai végzettsége a 2001-es népszámlálási adatok szerint az előző vizsgálatokban regisztráltakhoz képest számottevően javult. 2001-ben a 7 évesnél idősebb népesség 28,40%-a rendelkezett érettségivel, mint legmagasabb végzettséggel és 10,54 %-a egyetemi, vagy főiskolai diplomával. Általános iskolai végzettsége 26,05 %-nak, annál kevesebb 14,44 %-nak van. 2001-ben ez azt jelentette, hogy a kerület lakosságában, nagyobb az alacsonyabban iskolázottak aránya és jóval alacsonyabb – csaknem fele – az egyetemet vagy főiskolát végeztek aránya.

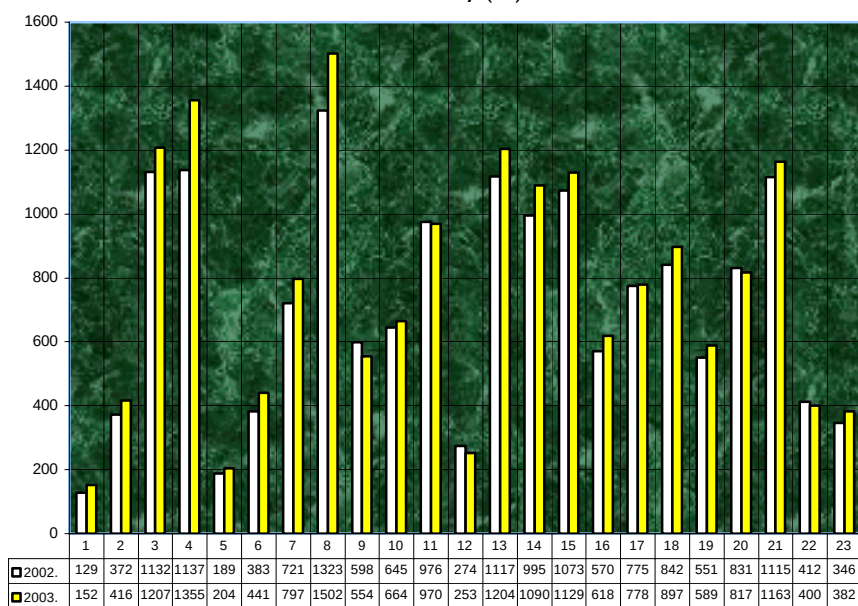
2.2.3. Foglalkoztatottság – munkanélküliség

Regisztrált munkanélküliek száma, 2003

Kerület	Lakónépesség	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív kereső	Eltartott	Foglalkoztatott /népesség
XX.	65 295	26 823	2 369	21 263	14 840	41%

Budapest kerületeihez hasonlítva a 41 % alapján a „középmezőnybe” tartozik kerületünk a foglalkoztatott népesség aránya tekintetében.

*Regisztrált munkanélküliek számának kerületenkénti változása
2002-2003 / (fő)*

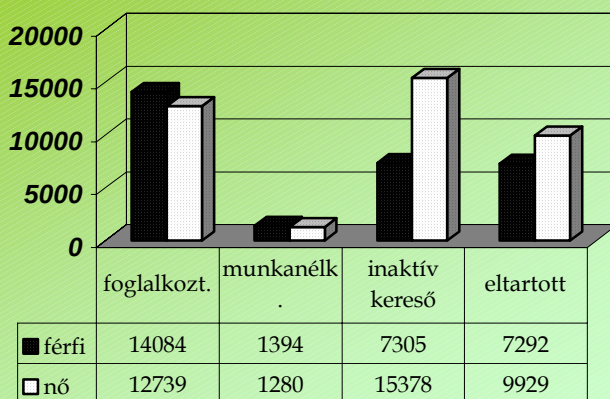


Tartósan munkanélküliek megoszlása kerületünkben, 2003

kerület	össznépesség [*]	regisztrált munka- nélküli (FMK) ^{**}	1 évnél régebben regiszt. mn.i (FMK)	tartósan munkanélküli (FMK) ^{***}	Munka- nélküli (KSH 2001) ^x	RSZS-t kapott ^{xx}
XX.	64.313	817	514	43	2.369	184
Összesen:	1.719.342	17.582	11.575	2.848	50.038	3.549

*KSH 2003, **2003. XII. 20. Záró létszáma vonatkozóan, *** Több mint 1 éve folyamatosan munkanélküliként regisztrált, x Népszámlálás során munkanélkülinek vallotta magát, xx 2003 októberben (Magyar Államkincstár)

A népesség, gazdasági aktivitás és nemek szerint, 2001



2001-ben Pesterzsébet férfi lakosságának száma: 30.075. Az adott évben a férfi lakosság 47 %-a volt foglalkoztatott státuszú és 53 %-a munkanélküli, inaktív és eltartott. A nőknél ez a szám: 36 %-a foglalkoztatott és 64 %-a munkanélküli, inaktív és eltartott státuszú.

A SzocioMed 2003-as felmérése óta Pesterzsébeten szociológiai felmérés nem történt, így friss adatokkal arra vonatkozóan nem rendelkezünk, hogy a munkaképes korú lakosság gazdasági aktivitása, foglalkoztatottsága az elmúlt évek során hogy alakult. A kerületben élő munkanélküliek nyilvántartása a Fővárosi Munkaügyi Központ helyi kirendeltségének a feladata. Az általuk nyilvántartott munkanélküliekről szóló helyzetjelentés szerint:

A kirendeltség illetékességi területéhez tartozó munkaerő-piaci jellemzők:

	2004 (éves átlag)	2005 (éves átlag)	2006 (éves átlag)
regisztrált munkanélküli	991 fő	868 fő	1010 fő
tartós	69 fő	84 fő	94 fő
pályakezdő	41 fő	48 fő	34 fő

A **nyilvántartott álláskereső**k száma 2004 óta folyamatosan növekedett.

A **regisztrált álláskereső**k összetétele:

Nemek szerint vizsgálva megállapítható, hogy az évek során regisztrált munkanélkülieken belül a nők aránya tovább nőtt a férfiakhoz képest

	2004	2005	2006
Férfi	424 fő	393 fő	452 fő
Nő	567 fő	475 fő	558 fő

A regisztrált álláskeresőknél majdnem a fele szakképzetlen (2004-ben 45 %, 2005-2006-ban 43 %). Iskolai végzettségét tekintve az állomány 2004-ben 35 %-a, 2005-ben 34 %-a 2006-ban 35 %-a rendelkezik érettségivel.

A munkanélküliek összetételét elemezve mind **állománycsoport szerint**, mind pedig **iskolai végzettség szerint** igen kedvezőtlen. (Az elsődleges munkaerőpiacon jellemzően a nagy szakmai gyakorlattal rendelkező férfi szakmunkásokat keresik a munkáltatók).

Szakmunkás bizonyítvánnyal a férfiak rendelkeznek többen, de kevesen dolgoztak eredeti tanult szakmájukban, ezért ismereteik már nem felelnek meg a munkaerőpiac elvárásainak.

A nők nagyobb létszámban jelennek meg magasabb iskolai végzettséggel (szakközépiskolai, gimnáziumi érettségi), így a képzések iránt is nyitottabbak.

Legnagyobb létszámban az általános iskolai végzettséggel rendelkezők (segédmunkás és betanított munkás) jelennek meg nyilvántartásunkban.

	2004		2005		2006	
8 általánosnál kevesebb	31 fő	3 %	36 fő	4 %	41 fő	4 %

Általános iskola	280 fő	28 %	223 fő	26 %	259 fő	26 %
Szakmunkásképző, szakiskola	279 fő	28 %	231 fő	27 %	282 fő	28 %
Szakközépiskola, technikum	212 fő	21 %	182 fő	21 %	215 fő	21 %
Gimnázium	130 fő	13 %	114 fő	13 %	142 fő	14 %
Főiskola, egyetem	59 fő	6 %	82 fő	9 %	71 fő	7 %

Életkor szerinti felosztásban a 45 év felettek jelennek meg a legnagyobb számban. Ezt a csoportot zömében középfokú végzettségű nyelv és számítógépes ismerettel nem, vagy alacsonyszinten rendelkezők alkotják. Munkapályájuk során a munkahelyükön nem kaptak lehetőséget ismereteik bővítésére ezért munkanélkülivé válásuk után nem képesek a munkaerőpiac elvárásainak megfelelni.

	2004		2005		2006	
20 évnél fiatalabb	19 fő	2 %	21 fő	2 %	25 fő	2 %
21-25	82 fő	8 %	96 fő	11 %	79 fő	8 %
26-35	264 fő	27 %	232 fő	27 %	292 fő	29 %
36-45	212 fő	21 %	181 fő	21 %	237 fő	23 %
46-55	316 fő	32 %	244 fő	28 %	295 fő	29 %
56 éve és idősebb	98 fő	10 %	94 fő	11 %	82 fő	8 %

Mint ahogy a fentiekből is kitűnik a regisztrált álláskeresők összetétele (kor, szakképzettség, életkor szerint) az évek során jelentősen nem változott.

Foglalkoztatottakká váltak aránya:

	2004	2005	2006
Érintett létszám összesen	4279 fő	4113 fő	3490 fő
Elhelyezkedés létszáma összesen	886 fő	1068 fő	1275 fő
Arány %-ban	20,7 %	26 %	36,5

	2005	2006
Önállóan elhelyezkedett:	758 fő	1069 fő
Közvetítéssel elhelyezkedett	3 fő	31 fő
Támogatással érintett elhelyezkedés esetszáma összesen:	561 fő	327 fő
Elhelyezkedés esetszáma összesen:	1352 fő	1427 fő

Hátrányos helyzetű rétegek elemzése:

A hátrányos helyzetű csoportok meghatározása nehéz, mert pl. a roma származásra nincs nyilvántartás. Az 50 év feletti korosztály ismeretei elavultak, gyakran mentális problémákkal küzdenek. A kialakult előítéletek ellen nagy küzdelmet kell folytatni. Elsősorban komplex programok és szolgáltatások segítségével lehet ezt a réteget munkába állítani.

A keresleti oldal elemzése:

Az elmúlt évben nagy létszámú leépítést egy foglalkoztató sem jelentett be. Jellemzően kisvállalkozások vannak a térségben, akik 1-2 fős munkaerőigényeket nyújtanak be. Jellemzően a regisztrált kereslet és kínálat nem találkozik. A benyújtott munkaerő-igények 90 %-a külföldi munkavállalók foglalkoztatásának

engedélyezéséhez kapcsolódik, melyeken olyan feltételeket szabnak meg, amit a magyar munkavállalók nem tudnak teljesíteni (pl. nyelvtudás, folyamatos munkarend).

Az álláskeresőket jelentős része nem rendelkezik a kellő szakképesítéssel, ismereteik már elavultak.

2000-től a XX. és XXIII. kerület határában folyamatosan nagy létszámot foglalkoztató áruházakat nyitottak (Tesco, Auchan, Media Markt, ElektroWord, BricoStore, Kika stb.), a foglalkoztatottakkal szemben elvárásaik magasak, egyre inkább szakképzett munkaerőt keresnek.

A XXIII. kerület határában az M0-ás út mentén több logisztikai központ került átadásra, magasan képzett szakembereket, logisztikai menedzsereket, ügyintézőket keresnek nyelvtudással, az üres álláshelyeket általában fejvadász cégek segítségével töltik be. Gyakran keresnek raktári feladatokra könnyűgépkészítőket, „magas emelő villás” kiegészítővel és számítástechnikai ismerettel.

A Knorr-Bremse Kft rendszeresen keres NC, CNC gépkészítőket, programozókat, hegesztőket és géplakatosokat.

A Waberer's International ZRT folyamatosan keres kamionvezetőket, C, E és nemzetközi áru fuvarozó jogosítvánnyal.

2006. decemberben a XX. kerületben Jégcsarnokot nyitottak, itt több mikro vállalkozó üzemeltet kisebb egységeket, korcsolyakölcsönzőt, büfét, ruhatárat stb.

A civil szervezetek szolgáltatásai új lehetőségeket jelentenek a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű ügyfelek részére. Ezek a szolgáltatók széleskörű eszközrendszert tudnak működtetni a speciális problémák megoldására. Felkészítik a munkából hosszú időre kiszorult egyéneket az újbóli munkavégzésre, vagy segítik az igénybe vehető ellátások megtalálásában (csökkentett előrehozott öregségi nyugdíj, megváltozott munkaképesség, rendszeres szociális segély igénybevétele stb.).

2.2.4. A lakosság egészségi állapota

A SzocioMed 2004-ben elvégzett felmérése alapján:

„...Az egészségi állapot osztályozata az iskolai jegyekhez hasonló 1-től 5-ig terjedő skálán átlagosan 3,5 volt (St.Dev.: 9,2).

A lakosság többsége, 90 %-a egy éven belül járt orvosnál, 15 %-a egy héten belül, további 37 %-a egy hónapon belül, további 15 %-a fél éven belül. A lakosság 8 %-a csupán öt éven belül, további 2 % még régebben járt orvosnál utoljára.

Ennek részben megfelelően a lakosság 10 %-a a múlt évben egyszer sem volt orvosnál, 15 %-a egyszer, 26 %-a 2-3-szor, 11 %-a 4-5-ször és 38 %-a 6-szor vagy többször.

A felnőtt lakosság 8 %-a említette, hogy a családban van valamilyen **pszichiátriai beteg**, akiknek az ellátását 5 %-k tudja megoldani a nap 24 órájában, és 2 %-k kért és kapott is segítséget az ápolásban.

Testi fogyatékossgal élő személy 5 %-ban van a családban. A testi fogyatékossgal élő személy ellátását 3 %-k tudja megoldani a nap 24 órájában, és 1-2 %-k kért és kapott is segítséget az ápolásban.

A rendszeresen beszédre szoruló gyógyszereket a lakosság 92 %-a ki tudta váltani, 8 %-a nem.

A Jahn Ferenc Dél-pesti Kórház betegellátásával az érintett válaszolók (826 fő) 11 %-a nagyon elégedett, 56 %-a elégedett, de szerintük vannak hiányosságok, 23 %-a nem elégedett és 10 %-a teljes mértékben elégedetlen. Összességében tehát mintegy 33 %-a, tehát az érintett (válaszó) lakosság egyharmada nem vagy egyáltalán nem elégedett a kórház betegellátásával és 11 %-a nagyon elégedett. Sajnos a lakosság fizikai, egészségi állapotában érdemi elmozdulás úgy tűnik nem történt és rövidtávon nem is várható.”

2.3. Pesterzsébet környezeti állapota, természeti és épített környezet

2.3.1. Pesterzsébet fekvése, tájkarakter, természeti értékek

Pesterzsébet a főváros, Budapest XX. kerülete, a Duna bal partján fekszik. Természettáji szempontból a Pesti-síkság része, a Ráckevei- (Soroksári)-Duna-ág mellett, a Csepel-sziget északi csúcsával átellenben. A Pesti-síkság az Alföldnek a Duna felé benyúló legészakibb kiszögellése, tulajdonképpen a Duna-völgyének egy szakasza. Felszíne nem tökéletesen sík, kelet felé egyre magasodik, a területben általában a 104,0 és 120,0 mBf. között.

2.3.2. Víz

A vízvédelem kérdései a területben hangsúlyosan jelentkeznek, a vízfelületek összesen 60 ha-t tesznek ki, a terület vizekben egyik leggazdagabb része a fővárosnak, a Ráckevei (Soroksári) Duna közelsége miatt.

A Ráckevei (Soroksári) Duna-ág döntően üdülés, horgászat és vizi-sportolás céljait szolgálná. vízminőségét rontja azonban a Dél-pesti Szennyvíz-tisztítótelep (72.000 m³/nap). A térségben a víz III-IV. kategóriájú. A tisztítótelep nem működik teljes kapacitásfokkal, a kikerülő tisztított víz minősége nem éri el a kívánatos. Tovább rontja a helyzetet a rengeteg illegális szennyvízbekötés mind a Kis-Duna, mind a Gyáli-patak mentén. A horgászvizeken rontja a vízminőséget az úgynevezett beetetés is, valamint a folyó csekély vízsebessége miatt jelentkező feliszapolódás. A Kis-Duna esése 57,5 km-en csupán 20-50 cm, kis vízmélységű, hosszúkás tónak tekinthető, melynek hőfoka is magasabb a Nagy-Dunánál. A Budapest alatti szakaszokon az ipari-öntöző, stb. vízkivétel is csökkenti a víztömeget és annak biológiai regenerálódó képességét. Ezért a Kis-Duna vízutánpótlása megoldandó feladat, egyébként a kínálkozó rekreációs lehetőségek nem használhatók kellőképpen ki.

2.3.3. Talaj

A talajszennyezés egyik legsúlyosabb formája a nehézfémekkel történő szennyezés. Ennek vizsgálatát az ÁNTSZ jogelődje a KÖJÁL többször is vizsgálta. A kerületi vizsgálat adatai a mérési pontokon rendszerint kisebb mértékű – „nyomokban”, illetve „enyhe” minősítésű szennyezést jeleztek.

Kiugróan magas értéket mutatott viszont a Török Flóris u. 89. sz. alatti iskola udvara, ahol az egyes elemek szennyezettsége „jelentős” mértékű volt, illetve a cinkszennyezettség az „erős” határértéket is túllépte.

Csúszásveszélyes terület található a Molnár sziget melletti magas parton, ahol a beépítések korlátozandók.

Komoly talaj és talajvíz-szennyezési gondokat okoz a vízi közmű-olló nyitottsága, lévén, hogy a kertesi családi házak jelentős hányada nincs bekötve a csatornahálózatba.

2.3.4. Levegő

A kerület területe a Védett I. levegőtisztaság-védelmi kategóriába tartozik.

A térség immissziós helyzetének vizsgálatához a Fővárosi Levegőtisztaság-védelmi Kft. által készített mérési – értékelési anyagot használtuk fel.

A SO₂ koncentráció éves átlagban a megengedhető érték felét éri el, s ez is főleg Erzsébet és Soroksár lakott területein.

A NO₂ immissziója hasonlóképpen alakul. (E két komponens területi koncentrációja az erőművek és az ipar korszerűsítésének szükségességét sejteti.)

A porszennyezettség enyhe, a határérték felét sem éri el. (Az értékelés az 5/1990. NJM. sz. RE, ill. az MSZ 21854/90. alapján történt.)

A mezőgazdasági területek csaknem teljesen szennyezésmentesek. Túlterheltek a Határ út menti térség lakóterületei, a szennyezés forrása a IX. kerület (Illatos út térsége) vegyipari sávja. Sávszerűen terheltek a főútvonalak menti területek is, a forgalmi zajterhelés szempontjából túlterhelt sávok légszennyezési szempontból is károsítottak.

2.3.5. Zaj

A zajvédelmi területen új, átfogó jogszabály született év végére: 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól. Az új szabályozás ugyan csak 2008-tól lesz hatályos, mégis fontos volt megemlíteni, mert jelentős változásokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mire terjed ki a szabályozás. Bővítik a kötelezési jogkört (akár mérés végzésére is kötelezhető minden cég, valamint intézkedési terv benyújtására is), ezenkívül zajbírságot akkor is ki lehet a jövőben szabni, ha valaki a zajterhelési határértékeket túllépi. Ez azt jelenti, hogy végre szankcionálhatóvá vált a belső térben történő túllépés is, ami érintkező falfelületek esetében régóta nagy problémát okozott, és az eddigi rendelkezések alapján nem tudtuk kezelni a problémát. Szigorítják a zajszakértő alkalmazását is. Pl. az önkormányzati rendeletek tervezeténél is kötelező lesz a műszaki előkészítéshez szakértő megbízása.

Ez utóbbi azért is érdekes, mert a készülő új átfogó szabályozás miatt helyi rendeletünk felülvizsgálatával vártunk. Az új szabályozás tükrében most már mindenképp célszerű alapjaiban átgondolni a helyi rendelet szükségességét, illetve akár teljes átdolgozását a következő 2 év során.

Zajvédelmi szempontból most is kevés az üzemekkel kapcsolatban érkezett zajpanasz. Az embereket főleg a szórakozóhelyek, kocsimák közönségzaja és zeneszolgáltatása zavarja különösen nyáron, éjszaka is üzemelő létesítmények esetében.

Az Ügyfélszolgálati Iroda hatékony ellenőrzéseinek köszönhetően továbbra is egyre több söröző, borozó kéri meg a hangosító berendezéseihez szükséges üzemeltetési engedélyt, melyhez zajmérést is szükséges végeztetni. Az előzetes zajmérések eredményének megfelelően túllépések esetén, ha kell, változtatnak a berendezések beállításán (zenegépek esetében igen egyszerűen beállítható a használható maximális zajszint), esetleg a nyitvatartási időn.

A nagyobb építkezések esetében főleg nyáron előfordulnak panaszok. Tapasztalatok szerint inkább a hétvégi, a túl korai illetve az esetlegesen késői órákra elhúzódó

építési munkákra vezethető vissza a panasz. Az építkezők zöme a sötétedés utánra elhúzódó munkákat eleve nem tartja kívánatosnak, inkább csak rendkívüli okok miatt fordul elő, a hétvégi és a túl korai munkakezdés által okozott problémák is hatékonyan orvosolhatók az építetők odafigyelésével, megfelelő munkaszervezésével.

Most már talán legfontosabb problémánk a közlekedési eredetű zajpanaszok növekedése, aminek vizsgálata felügyelőségi hatáskör, zajvédelmi intézkedések kivitelezése (passzív zajvédelem, zajvédő fal építés stb.) pedig az útkezelő feladata. Mivel a főútvonalak mellől érkezik a panaszok zöme, ezért az intézkedésre kötelezett szinte mindig a Fővárosi Önkormányzat illetve a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. A kerület lehetőségei igen korlátozottak a panaszok enyhítésére, inkább csak továbbíthatja az igényeket, illetve lobbizással segítheti a hatékony intézkedések megszületését.

A problémakört részletesebben érintettük a közlekedési munkarészben.

A közlekedés okozta zajproblémák megoldását segíteni fogja, hogy elkészült Budapest stratégiai zajtérképe, ami azonban önmagában inkább tervezési folyamatokat fog tudni elősegíteni (számításon alapult, nem vett figyelembe csak meghatározott zajforrásokat stb.). Alapvető szerepe az volt, hogy megalapozza a kötelező intézkedési tervek elkészítését.

Ez azt jelenti, hogy bizonyos határértékeket meghaladó zajterhelésnek kitett területekre súlyosabb esetben 5 évnél nem hosszabb (enyhébb túllépés esetén 10 évnél nem hosszabb) határidőt tartalmazó zajcsökkentési vagy más a zaj elleni védelmet célzó műszaki, szervezési, településrendezési megoldásokat és egyéb intézkedéseket kell rangsorolva megadni. Ahol határérték-túllépés nem történt, ott a zajszint további növekedésének megakadályozását szolgálja az intézkedési terv. A feladat elvégzésére a Fővárosi Önkormányzat kötelezett, 2008. június 30-ig el kell készítenie az intézkedési tervet.

2.3.6. Zöldterületek

2.3.6.1. Közcélú zöldfelületek

Pesterzsébet arculatát előnyösen befolyásolják a családi házas területekbe ágyazandó, azokat tagoló parkocskák és terek.

Az önkormányzati kezelésben lévő összes zöldfelület mennyisége 49,0 ha, az egy főre jutó közcélú – korlátlan közhasználatú zöldfelület mennyisége mintegy 5,9 m², - még az igen alacsony budapesti átlagértéket sem éri el. A közcélú, közhasználatú zöldfelületek általános problémája a kerületben, hogy az üzemeltetésre a szükségesnél kevesebb fenntartási összeg jut.

2.3.6.2. Magánkertek

A családi házas térség általános problémája, hogy a vegyes faállományú (dísz- és gyümölcsfákkal beültetett) magánkertek zsúfoltak, engedély nélkül létesített melléképületek, sufnik foglalják el a szabad területek jelentős részét. Emiatt a lehetséges növényborítottság jóval alacsonyabb, mint amelyet a beépítési mód egyébként lehetővé tenne.

2.3.6.3. Sportterületek

A sportterületek mennyisége a kerületben mintegy 24,0 ha, az összes budapesti sportterületnek 1/15-e. Az egy főre jutó sportterületek mennyisége 2,7 m², valamivel magasabb a budapesti átlagnál. A sporttelepek többnyire egyesületi kezelésben vannak, közhasználatú sportpályák a lakótelepeken találhatók.

A Soroksári Duna mellett található csónakházak üdülősor műszaki szempontból leromlott, ennek ellenére sokak által közkedvelt.

2.3.6.4. Nagy zöldfelületű intézmények

A kerület legnagyobb jelentős zöldfelülettel rendelkező intézménye a Jahn Ferenc (Dél-Pesti) Kórház. A 14,4 ha-os telekterület mintegy 60-65 %-a zöldfelület, ez részben színvonalasan kialakított kert, részben erdő.

Hasonlóan jelentős zöldfelületű intézmény a Pesterzsébeti Jódos-sós Gyógyfürdő, a Gubacsi híd mellett. Területe 2,7 ha, szépen fásított, idős faállománya dekoratív, zöldfelületei ápoltak.

2.3.6.5. Erdőterületek

A kerület csekély erdőterülettel rendelkezik a Köves utca térségében az Erzsébet ér mellett, valamint a Jahn Ferenc Kórháztól ÉK-re (Újtelepi parkerdő). Ezek szabadidős célra jelenlegi állapotukban csak korlátozottan alkalmasak, de fejlesztéssel (sétautak, kerékpárutak építésével, parkberendezési tárgyak elhelyezésével) ilyen célokra is alkalmassá tehetők. A faállomány túlnyomó része akác és nyár, a nedves területek füzesek.

2.3.6.6. Fasorok

A 47/1998.(x.15.) Főv. Kgy rendelet a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról 5. sz. melléklete szerint a városkép, a növényzet értéke és az idegenforgalom szempontjából védett fasorok a kerületben a Kossuth Lajos utcai és a Török Flóris utcai.

2.3.6.7. Mezőgazdasági területek – parlagok

A XX. kerületben mezőgazdasági területek csak a Szentlőrinci út – M5 autópálya térségében vannak. Az egykori szántó és legelőterületek ma már művelésből kivontak, a távlati területfejlesztés tartalékterületei.

A Hungaro Casing telephelyétől délre fekvő beépítetlen területek parlagok, részben szeméttel feltöltött területek (biogáz telep). Használatukat korlátozza, hogy a Dél-pesti Szennyvíz-tisztítótelep védőtávolságába esnek.

2.3.7. Műemlékek, helyi építészeti értékek

A kerületben országos védettségű műemlék nem található.

2.3.7.1. Védett építészeti-történeti értékek

A Fővárosi Közgyűlés 54/1993. (1994. II.1.) sz. az épített környezet védelméről szóló rendelete értelmében a főváros helyi védettségű értékei Pesterzsébeten:

1. Épületek, építmények

Ady Endre utca 82. = Topánka utca	170204/73	lakóház
Baross utca 61.	171080	múzeum
Erzsébet tér 1.	171537	római katolikus templom
Ferenc utca 5.	171560	baptista imaház
Kossuth Lajos tér 1.	171167/13	Városháza Böhm-Hegedűs, 1906.
Kossuth Lajos utca 37/B	170204/78	„ékszerbolt-ház
Kossuth Lajos utca 39.	170204/77	„Gaál Imre” Galéria
Kossuth Lajos utca 51. lásd: Török Flóris utca 70.		
Kossuth Lajos utca 52. lásd: Török Flóris utca 72.		
Kossuth Lajos utca 82. lásd: Tátra tér 2.		
Magyarok Nagyasszonya tér	179423	„Magyarok Nagyasszonya” római katolikus plébánia- és kegytemplom Diebold Hermann, 1930-1940.
Ónodi utca 14. = Baross utca	170594/2	iskola
Tátra tér 2. = Kossuth Lajos utca 82.	(172513)	vásárcsarnok
Török Flóris utca 70. = Kossuth Lajos utca 51.	170441	üzletház
Török Flóris utca 72. = Kossuth Lajos utca 52.	171372	lakóház
Török Flóris utca 87-89. (Emlékezés tere)	171482	iskola
Vízisport út	170022	(I-V. számú) csónakházak Somody Ödön, 1925 körül

2. Épületegyüttesek

Ady Endre utca 69-79. utcakép		
Kalmár Ilona sétány templomegyüttes = Ady Endre utca 89. 171190/30	171190/12	

A Szent Erzsébet téren áll az 1906-ban épült plébániatemplom, amelynek freskóit Nagy Sándor, a gödöllői iskola egyik jeles tagja készítette. Egyedülálló művészi alkotás a Szent Erzsébet téren látható Anyák szobra.

Védett emlék a Városháza, amely 1905–1906-ban épült. A második világháború sérüléseit csak részben építették újjá. Hiányzik az épület jellegzetes két tornya, a díszes tetőburkolata és az órája. Az épület előtt áll 1903 óta a Horvay János és Füredi Richárd alkotta Kossuth-szobor, amely Budapest elsőként állított Kossuth-szobra

Helyi védettségű épület az 1925-ben épült régi Vásárcsarnok.

Védett a régi Pflum mozi épülete, amely manapság üzletházként funkcionál.

A neogót és eklektikus stílusú Pesterzsébeti Múzeumot a Bocsák-villában alakították ki átépítés után.

Pesterzsébet névadójának és védőszentjének Erzsébet királyné emlékköve és Szent Erzsébet szobra állít emléket. A Gaál Imre Galéria a városrész művészeinek munkáit gyűjti, valamint időszakos kiállításoknak ad otthont.

2.3.7.2. Helyi régészeti-történeti örökségek

*A XX. kerület nyilvántartott régészeti lelőhelyei
a Budapesti Történeti Múzeum adatai szerint
Budapesti sztereo*

Ssz.	Lelelőhely	tlsz	x	y	hrs.	kb.
1.	Attila u. 36.	919	-4025	+6025	10797/9	-
2.	Dessewffy u. - Knézich u. sarok, homokbányában	892	-5025	+5650	175794	-
3.	Dózsa György út, Atra gyárral szemben*	948	-4300	+6950	184091	150
4.	Klauzál u. 42.	829	-5150	+3700	17515	-
5.	Perczel Mór u. 32-34.	871	-5575	+5050	175681, 175682	-
6.	Pesterzsébet, Tatárdomb	890	-3750	+5750	170204/7	150
7.	Pesterzsébet, Szentkút (Helsinki u. 46.)	918	-3850	+6175	170187/7	50
8.	Selmec utca	921	-6000	+6200	180751	50
9.	Teremszeg u., Gubacsi Drasche téglagyár	890	-3375	+5950	170013/22	50
10.	Lázár u. 1-3.	871	-5325	+5200	176164, 176165	-
11.	Lenke utca					
12.	volt Petőfi u. (Bíró Mihály u. és Kossuth L. tér között)					

Pesterzsébet, homokbánya	közelebbről nem meghatározható
Pesterzsébet, Téglagyár	közelebbről nem meghatározható
Pesterzsébet, Kiserdő	közelebbről nem meghatározható
Pesterzsébet, Kakastó mellett	közelebbről nem meghatározható

* a lelőhely a XXIII. kerület területén van, érinti a XX. kerület területét is

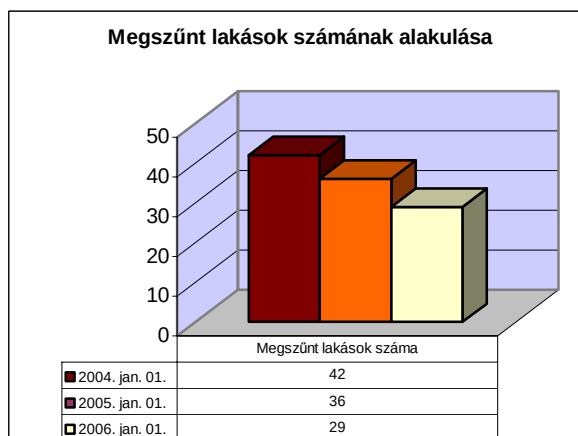
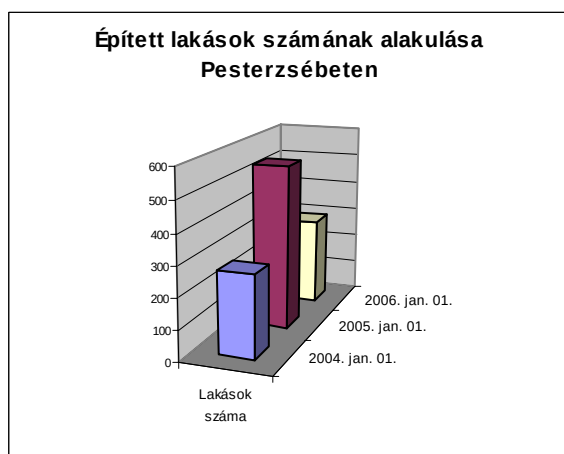
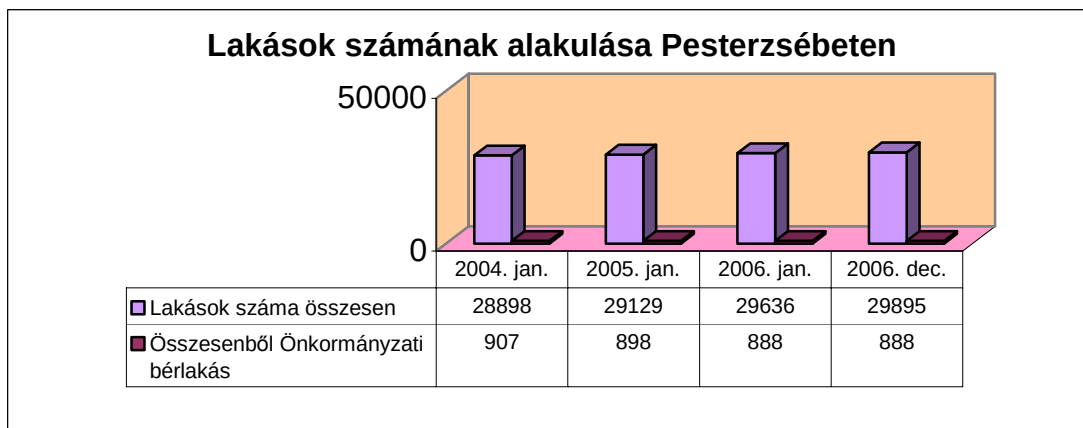
2.3.8. Lakóterületek - lakásállomány

2.3.8.1. Lakáshelyzet

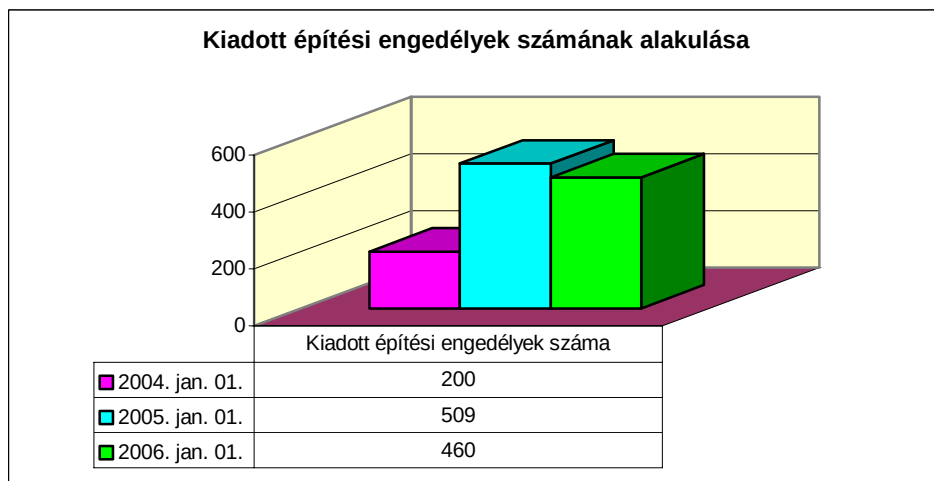
A rendszerváltás után beindult nagyarányú lakásprivatizáció hatására 2006. év végére, az önkormányzati bérlakás szektor részaránya alig érte el a teljes lakásállomány 3%-át.

A bérlakások műszaki állapotát az Önkormányzat folyamatosan fejleszti. A lakások közül a komfortos lakások száma az elmúlt három év alatt folyamatosan nőtt, a szükséglakások száma pedig folyamatosan csökkent.

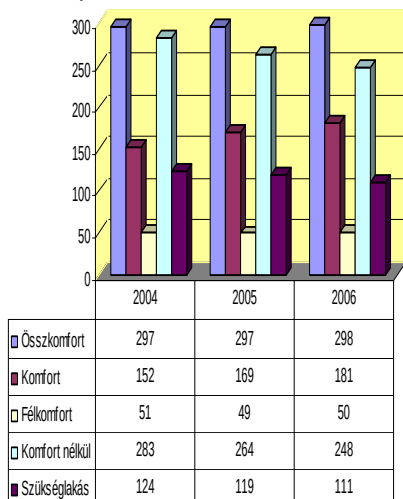
A magántulajdonban lévő lakások száma az elmúlt három év során 997 lakással nőtt.



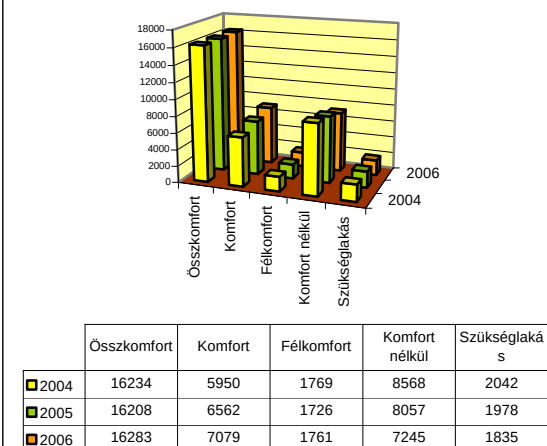
	Kiadott építési engedélyek száma
2004. jan. 01.	200
2005. jan. 01.	509
2006. jan. 01.	460



Önkormányzati lakások komfortfokozat szerinti alakulása



Önkormányzati lakások alapterület szerinti alakulása



Lakókörnyezet minőségére vonatkozó adatok

	Kerületi szintű adat	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000 - 2006	%
Lakásállomány	TEIR, T-Star TAAG000 Lakásállomány, -építés, - megszűnés fejezet	29338	28337	28466	28898	29129	29636	29895		
Lakásállomány	KSH Népszámlálás 2001		28337							
Lakásállomány										
Épített lakások száma (üdülők nélkül)	TEIR, T-STAR TAAG100 Lakásállomány, -építés, - megszűnés fejezet	103	66	82	474	273	543	288		
Megszűnt	TEIR, T-STAR	-	-	-						

lakások száma T-Star	TAAG126 Lakásállomány, -építés, - megszűnés fejezet				42	42	36	29		
Közüemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	TEIR, T-STAR TAAH020 Közműellátás fejezet						29435			
Közüemi ivóvízvezeték hálózat hossza (km)	TEIR, T-STAR TAAH004 Közműellátás fejezet						183,7			
Közcatorna hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	TEIR, T-STAR TAAH108 Közműellátás fejezet						28890			
Közüemi szennyvízcsator na hálózat hossza (km)	TEIR, T-STAR TAAH108 Közműellátás fejezet						142			
Alacsony komfort fokozatú lakott lakások aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükség lakás)	KSH Népszámlálás 2001		13,4							
Zöldfelületek nagysága (ha)	Önkormányzati nyilvántartás		49							

2.3.8.2. Lakóterületek

Lakóterület foglalja el a kerületet az Alsóhatár útig, lényegében Pesterzsébet területének nagy részét. Többnyire kisvárosias, illetve családi házas beépítésű, amelyben foltonként megjelennek a tömör városias beépítésű lakótelepek, míg a főbb utak mentén és a tereket övezve, javarészt zárt sorú, kisvárosias a beépítés. A lakótelep jellegű városias beépítés egy-egy helyen összefüggő területet alkot, de általában családi házas övezeteken belül, feloldódva helyezkedik el. Területileg csak a tömör városias beépítés különíthető el és határozható meg.

2.3.8.3. Lakásállomány

Az épített környezet egyik fontos jellemzője az épületállomány. Pesterzsébeten a lakásállomány növekedése a gazdasági, társadalmi nehézségek ellenére 1996-hoz képest 2007-re a statisztikai adatok szerint 1,05-szorosára nőtt. Ez természetesen nem minden esetben a tőkeerős lakossági csoportok lakásépítéseit takarja, magában foglalja a jelentős támogatásokat igénybe vevő hátrányos helyzetű népesség lakásépítéseit, vagy éppen az azokat kiszolgáló vállalkozási alapon zajló építkezések eredményét is.

Rövidebb időintervallumban, az ezredforduló utáni években (2001 és 2005 között) is a lakásállomány gyarapodása figyelhető meg. Öt év alatt a kerületben

össességében 1254 db-al nőtt a lakások száma, ami 10,44%-os növekedésnek felelt meg. 2005-ben 543 db új lakás épült. Pesterzsébet lakásállománya a 2001. évi népszámlálási adatok alapján 28.345 lakásból állt, melyek legnagyobb része (kb. 36%) 1970-1990-es években épült. Ugyancsak magas (kb. 34%) az 1945 előtt épült és alacsony a relatíve új építésűnek mondható, 1990 után épült lakások aránya (4%).

Település	Lakás-állomány (db)	Külterületi lakott hely (db)	Lakások megoszlása az építés éve szerint						
			-1919	1920-1944	1945-1959	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-2001
XX. kerület	28 345	0	2982	6707	3641	3759	5475	4597	1184

A kerület lakásállománya erőteljesen öregedő, mivel a legfiatalabb, az 1990 után épült lakások aránya a legalacsonyabb (4,17%). Látható, hogy a teljes lakásállomány több mint 48 %-át (48,78%) teszik ki az 1970-1989 között épült lakások (azaz többségében iparosított technológiával épült lakások), a többi ház családi házas jellegű.

Adatok

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lakásállomány /db	28.345	28.466	28.898	29.129	29.636	29.895

	1 szobás	2 szobás	3 szobás	4–x szobás
Szobaszám szerint /db/2001	6.791	11.923	6.914	2.714
%	23,9	42,1	24,48	9,52

Tulajdonviszonyok	Személyi tulajdon	Önkormányzati tulaj.	egyéb
db	27.454	774	117
%	96,85	2,73	0,42

Egy szobára jutó lakó: 1,01 fő/szoba
Egy lakásra jutó szoba: 2,25 szoba /lakás

A rendszerváltás után beindult nagyarányú lakásprivatizáció hatására 2000-ben, az önkormányzati bérlakás szektor szintje alig érte el a teljes lakásállomány 7%-át, ami körülbelül 87 ezer lakást jelent. Az önkormányzatok hatásköre és felelőssége minimális, mert nincs olyan törvény, mely a nagyobb szerepvállalást kötelezővé tenné.

Ezt a szektort a legrosszabb műszaki állapotú lakások alkotják, melyekben olyan minőségi problémákat kell megoldani, melyekre sem az önkormányzatok, sem a lakók nem képesek. Itt mindenképpen központi és fővárosi beavatkozásra van szükség.

A kerületi lakásállomány adatai

	Lakónépesség	Lakóházak	Lakások
--	--------------	-----------	---------

Kerületek	1990. jan. 1-jei száma a 2001. jan. 1-jei közigazgatási területre számítva		
XX.	71.658 (3,55%)	11.537 (6,78 %)	28.116 (3,54 %)
Budapest összesen:	2.016.774	169.941	793.764

Forrás: KSH 2001.

Lakásállomány és laksűrűség, 1990 és 2000

kerület	lakásállomány		100 lakásra jutó lakos	
	1990	2000	1990	2000
XX.	28 116 (3,54 %)	28 797 (3,49 %)	255	231
Budapest összesen:	793 764	823 690	254	220

Forrás: KSH Budapesti statisztika évkönyv 1990 és 2000.

A lakott lakások tulajdonjellege 2001-ben, a népszámlálás adatai szerint

	természetes személy	önkormányzati	egyéb
tulajdonos	24.473	0	0
bérelti, szolgálati	961	702	73
egyéb	296	12	7

A kerület összes lakásainak száma: 26.524. Az önkormányzati lakások közül max. 29 m² 226 lakás és 80 m² fölötti alapterületű összesen 7 lakás. Ez az arány a természetes személyek tulajdonában lévő lakások esetében majdnem duplázódik, hiszen max. 29 m² 1472 lakás és 80 m² fölötti alapterületű pedig 2273 lakás.

2.3.9. Infrastruktúra

2.3.9.1. A kerület vízellátása, vízvezetékének állapota

A Csepeli Vízkezelőmű (kapacitása 23 ezer m³/h) látja el Budapest hat kerületét ivóvízzel: Délbudát, Pestlőrincet, Kőbányát, Soroksárt, Csepelt és Pesterzsébetet. Ez az 1996-ban üzembe helyezett, és hazai, ill. külföldi vállalkozók (pl. Phillippe Müller/Degrémont) közreműködésével megépített, ózonos vízkezeléssel működő vízkezelőmű a főváros tisztavízének 30%-át biztosítja, ami lakossági arányban kifejezve kb. 600 000 fő ellátását jelenti. Jelenleg a vízkezelőmű nem használja ki teljes kapacitását: a víz árának növekedése miatt a fogyasztás visszaesett, és egyelőre a vezetőség további csökkenésre számít. A 2007-2010-es évekre tervezik a fogyasztás fellendülését a vásárlóerő megerősödésével.

Vízművek Rt. 1994-ben elkészített egy átfogó ötéves *tisztítási és rekonstrukciós programot*, amely hat déli kerületet érintett: Csepelt, Pesterzsébetet, Soroksárt, Budafokot, Ferencvárost, Kispestet.

1996-ban Pesterzsébet 174,05 km hosszú csőhálózatának 61 km-es szakaszát tisztították mechanikusan, míg a fennmaradó szakaszon öblítéses tisztítás történt. Az előbb említett 174,05 km-es csőhálózati hosszal *Pesterzsébet 95-97%-a* akkor is el volt látva ivóvízzel. Ami a vízfogyasztást illeti, csökkenő tendenciát mutat. Jelenleg kb. 350 l/fő/nap.

Adatok:

2005

Közütemi vízhálózat hossza . 183,7 km
Közütemi vízhálózatba bekapcsolt lakások száma : 29 435 db
Közütemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya : 100 %

2.3.9.2. Csatornázás, szennyvíztisztítás

Csatornázás szempontjából a XVIII., XIX., XX. és XXIII. kerület a Dél-pesti Szennyvíztisztító vízgyűjtőjéhez tartozik. A szennyvíztisztító területe, amely a Soroksári-Duna mellett helyezkedik el, közigazgatásilag a XXIII. kerülethez tartozik. A vízgyűjtő területen belül a kerületek egymáshoz viszonyított elhelyezkedése azt eredményezi, hogy mivel a XX. kerület van a legközelebb a szennyvíztisztítóhoz, és a geodéziai adottságok is azt eredményezték, hogy a térség főgyűjtő csatornái a XX. kerületen belül húzódnak, amelyek levezetik a mögöttes XIX. és XVIII. kerület szenny- és a csapadékvizeit is. A csatornázottság mértéke a vízgyűjtő területen nem egységes: *Pesterzsébet 95 %-ban csatornázott a telkekre vonatkoztatva..* A kerület rossz lefolyású, még csatornázatlan területeinek szennyezett talajvizeit és csapadékvizeit nyílt árkok és csatornák vezetik le közvetlenül, vagy a Gyáli vízrendszeren keresztül az RSD-be. A kerületen belül a csatornahálózat egyesített rendszerrel épült ki, kivételt képez a Gubacsi lakótelep és Pesterzsébet városközpont lakótelep. A Dél-pesti Szennyvíztisztító telepnek naponta 72 ezer m³ szárazidei szennyvíz teljes biológiai tisztítását, a csapadékvízzel kétszeresére hígított szennyvíz részleges biológiai tisztítását, az e fölötti szennyvízmennyiség mechanikai tisztítását kell biztosítani. A tisztítótelep elfolyó és tisztított szennyvizeinek és csapadékvizeinek élővíz befogadója a Ráckevei-Soroksári Duna. A Dél-pesti Szennyvíztisztító így az RSD legnagyobb, koncentrált szennyező forrása. A szennyezés csökkentése érdekében a 90-es évektől kezdve megindult a telep iszapvonalai rekonstrukciója. 1992-ben a biológiai tisztító berendezéseket rekonstruálták, és biológiai foszforeltávolító technológiát is létesítettek. 1994-ben új előmechanikai tisztítót helyeztek üzembe. 1997-től kezdve bővítették a szerves anyag- és tápanyag-eltávolítást.

Adatok:

2005

Közütemi szennyvíz csatorna hossza: 142,0 km
Közcsatornába bekapcsolt lakások száma: 28 890 db
Közcsatornába bekapcsolt lakások aránya: 98,15 %

2.3.9.3. Hulladékgazdálkodás

Pesterzsébeten, a kommunális hulladékkal kapcsolatos feladatokat (gyűjtés, szállítás, ártalmatlanítás, deponálás) a Fővárosi Önkormányzat a saját vállalatán, a Fővárosi Közterület-fenntartó Rt.-n keresztül látja el. A települési szilárd hulladékkal kapcsolatos szolgáltatás Budapesten így egységes, biztonságos és ellenőrizhető módon valósul meg, valamennyi ingatlan tulajdonos számára kötelező jelleggel. Nem tartozik viszont e közszolgáltatás körébe az esetileg szállítható alkalmi háztartási hulladék (építési, bontási törmelék, autóröncs), valamint az ipari, kereskedelmi, szolgáltató és más gazdasági tevékenység során esetileg, nem ismétlődően keletkező hulladék. A sajnos Pesterzsébeten is jelentős mennyiségben keletkező illegális személtalrakásokat (elsősorban kommunális, és kertészeti hulladék) a kerület Közterület Foglalkoztatója szállítja el a közterületekről. A Takarítási Világnap

keretében zsákok és kesztyűk osztásával buzdítottuk a lakosokat, iskolásokat cselekvésre.

A szelektív hulladékgyűjtés témakörében már megtörtént a Polgármesteri Hivatalon belül a szelektív papírgyűjtés megvalósítása, amit szeretnénk kiterjeszteni a lakosság és az intézmények felé is.

A hulladékgazdálkodás területén jelentős változások kezdődtek meg az új hulladékgazdálkodási törvénynek, illetve a törvényt követő számos végrehajtási jogszabálynak köszönhetően.

2001. óta többféle intézkedés történt. A Dél-pesti kórház és a Tesco közti erdőszakasz széléin a tömeges hulladéklerakását a területen átvezető útszakasz gépjármű forgalom előli lezárásával sikerült hatékonyan csökkenteni. A parkok széléin, illetve utcákon meghatározott területeken levő illegális hulladékok mennyiségének csökkentéséhez hozzájárultak, hogy nagy számban növeltük a közterületi szemetesek számát. Eredményt várunk a 2003. júliusától megindult a kerületben egyelőre 4 fővel működő közterületi járőrszolgálatról is. Ez közvetve hozzájárul a lerakott hulladékok mennyiségi csökkenéséhez.

Jelenlétük segít a kutyapiszok közterületi csökkenésében is, egyre többen szedik össze kutyájuk után ezt a „végterméket” és helyezik el szemetesekbe. A program továbbiakban a közterületi járőrszolgálat fejlesztését, bővítését, megtartását tűzi ki célul.

Szükséges betervezni középtávon a kutyapiszok gyűjtő szemetesek kihelyezését, ürtésük megoldását, illetve a szemetes edények számának igény szerinti bővítését.

2.3.9.4. Energiaellátás

A XX. kerület energiaellátásának szempontjából a villamos energia, a távhő és a gázellátás a fő meghatározó jelentőségű:

Távhő:

A kerületben a Helsinki út - Határ út - Török Flóris utca és a Nagysándor József utca által határolt területen épült ki a távhőellátás. A távhőellátás hőbázisa a Baross utca - Duna utca mellett található Pesterzsébeti Fűtőmű. A fűtőműből kiadható hőteljesítmény 77,1 MW. A távhőszolgáltató a lakásokon kívül mintegy 90 kommunális és néhány ipari fogyasztót összesen 60 MW hőteljesítmény felhasználásával látja el. Bár a távfűtés a legkörnyezetkímélőbb fűtési forma lenne, a kerületben fejlesztése elképzelhetetlen a fentiekben említett gazdaságtalan működése, illetve a lakossági ellenállás miatt.

Gáz:

Mára a kerület minden részében megvalósult a gázközművek kiépítése. Gyakorlatilag minden háztartás alkalmazhatja ezt a környezetkímélő energiaforrást, amit a magáningatlanok kb. 90%-ban ki is használnak. (Sajnos sok szociálisan hátrányos helyzetű ember a meglévő gázfűtése helyett inkább hagyományos kályhával fűt).

Villany:

A kerület villannyal 100%-ban ellátott.

Alternatív energiát a kerület még nem használ fűtésre. Ezek használata csak hosszabb távon és kis mértékben érhető el. Elsősorban a napenergia felhasználása kerülhet szóba.

2.3.9.5. Pesterzsébet közlekedési helyzete

Pesterzsébet térségi kapcsolatai

Pesterzsébet, mint a dél-pesti régió jelentős alközpontja térségi kapcsolatok tekintetében kedvező helyzetben van. Közúti közlekedés vonatkozásában a határoló utak (Soroksári út, Helsinki út, Határ út, Nagykőrösi út, M5 autópálya, Szentlőrinci út) biztosítják a kerületbe települt vállalkozások megközelítését, bár kapacitás hiányok jelentkezik az M5 kivételével, melyek csúcsidőben jelentős forgalmi dugókat eredményeznek.

Kötőtpályás közlekedés szempontjából a kerület helyzete szintén kedvezőnek mondható, mert a Budapest-Kelebia vasútvonal illetve a ráckevei HÉV vonal áthalad a területen. A vasút fejlesztése középtávon várható, hosszútávon pedig az 5-ös metróvonal jelenthet komolyabb előrelépést

Légiközlekedés esetében a főváros egyetlen repülőtere a Határ út – Ferihegyi út nyomvonalon fél óra alatt elérhető.

A víziközlekedés fejlesztése a Ráckeve-Soroksári Dunaág kotrásának befejezésével középtávon megvalósul, a térségben várható fejlesztések miatt szükségessé válik a közlekedő járművek érdekeinek összehangolása és szabályozása.

Pesterzsébet térségi kapcsolatai mind regionális, kistérségi, mind a budapesti belváros felé irányulóan megfelelőek, a szomszéd kerületekkel többirányú közvetlen kapcsolatrendszerrel bír.

Városszerkezeti kapcsolatok

A kerület városszerkezeti pozícióit tekintve jellemző a „köztes” fekvés, amely összhangban áll a „tranzit” szereppel is. A szétválás óta Budapest ún. „átmeneti övezetében” a közigazgatási határok terén is tisztábbá vált a fenti „köztes” kerületek koszorúja, amelyek a pesti oldalon a XII., XIV., X., XIX. és XX. kerületekkel övezik a tömör beépítésű várostestet, míg a külső oldalon a kertvárosias külső kerületek csatlakoznak hozzájuk.

A kerület városszerkezeti helyzetét ennek megfelelően főként a közlekedési tengelyek, ezen túlmenően a központok és a területhasználat határozza meg. Ilyen vonatkozásban a pesterzsébeti központ Budapest kialakult, komplex mellékközpontjai közé tartozik, a kerület szélein haladó útvonalak pedig igen fontos magisztrális elemeket jelentenek az egész város szempontjából is. A terület legnagyobb része ugyanakkor – a kialakulás körülményeit tükrözve a kisvárosias, illetve kertvárosias beépítésű „laza beépítésű lakóterületek” közé tartozik, amelyet – a városközpont kivételével – csak foltszerűen szakítanak meg kisebb telepszerű egységek.

Városi úthálózat

A XX. kerület 9 ha közlekedési felülettel bír, ez átlag 6,5 m szélességű, ami mintegy 130 km útnak felel meg. Ebből 10 km elsőrendű főút, közel 15 km gyűjtőút, és kb. 100 km lakóútca, melynek 30-40 %-a földút.

Az útszakaszok 80 %-án van közvilágítás, 13 %-án van egyoldali járda, 60 %-án van kétoldali járda, 27 %-án nincs járda, és 31 %-a csatornázott.

Főutak

A kerület főúthálózatának legjellegzetesebb tulajdonsága az egymást követően megvalósult sugárirányú elem a Soroksári út és a Nagykőrösi út az M5 autópálya folytatásaként épült ki.

A Soroksári út az 1970-es évek elején a HÉV-pálya építésével együtt több építési ütemben valósult meg, 2x3 ill. 2x2 forgalmi sáv keresztmetszettel.

A kiépítéssel létrehozott többletkapacitásra az M5 autópálya kiépítéséig volt igazán szükség. Környezetileg kifogásolható, hogy a térséget kettémetszi, a Duna-parti rész leszakad.

Fontosabb belső külön szintű csomópontja, a Nagykőrösi úti elágazás, Nagysándor József utca, Határ út.

Nagysándor József utca II. rendű főút, 2x1 forgalmi sáv, kiépítettsége a forgalmi igényeknek nem tesz eleget.

Az Alsóhatár út a kerület déli részén húzódik, forgalmi kapcsolatai hiányoznak.

Belső úthálózat

Amennyire a sugárirányú utak jól kiépítettek, a kerület belső útjai telítettek, szűk keresztmetszetűek. Kivétel ez alól a Topánka utca a Helsinki út – Török Flóris utca között. A jelenlegi belső gépjárműforgalom elsősorban a Jókai, Kossuth Lajos és Mártírok utat terhelik, melyek 2x1 forgalmi sáv szélességűek, bővítésük csak jelentős szanálás árán lehet.

A családi házas övezetben a lakóutcák jelentős része földút. A 30 km/ó csökkentett szélességű zóna nincs kialakítva.

A Duna-parti terület a Gubacsi híd alatt a Helsinki útról közelíthető meg, a HÉV szintbeni keresztezésével. A következő kapcsolat a Meddőhányó úti csomópont a Helsinki útról, a csomópont a forgalmi igényeknek megfelel, minden irányú kapcsolatot biztosít, a MÁV vágányokat külön szintben keresztezi, de szilárd burkolattal csak egy szakasza kiépített.

Egyéni közlekedés

Gyalogos forgalom

A Kossuth Lajos utca az Erzsébet tértől a Baross utcáig elvben gyalogos utca, melynek kiviteli tervei elkészültek, pénzühiány miatt azonban csak részben valósult meg.

Külön szintű gyalogos aluljáró van a Helsinki út és a HÉV alatt, a MÁV kelet felé vonal Erzsébeti megállójáig. A másik gyalogos kapcsolatot a Helsinki utat és a HÉV-vágányokat szintben, a MÁV-ot külön szintben keresztezi a Gubacsi hídtól délre.

Kerékpár

2008-2009-ben várhatóan elkészül a Csepel-Pesterzsébet kerékpárút. A továbbiakban annak nyomvonalán indulva, hogy a kerékpárút kösse össze a kerületeket, további fejlesztési irány a meglévő Topánka utcai kerékpár utunk folytatása a Vas G. u. - Nagykőrösi út irányába.

A Duna menti területek kerékpárutas fejlesztése a környező kerületekkel együttműködve képzelhető el, az EURO-VELO hálózat tervei alapján lehetséges, hogy a beruházás fővárosi megvalósítású lesz, megvalósítása összefügg a Duna-part menti területek fejlesztésével

Személygépkocsi

Járműállomány

A pesterzsébeti családok Budapesten belül az átlagosnál kissé nagyobb arányban rendelkeznek személygépkocsival, 1000 családra 1995-ben 560-570 személyautó jutott.

Parkolás

A családi házas övezetben nem jelentkezik parkolási gond, a lakótelepeken az épített parkolók telítettek. A legnagyobb gond a Kossuth Lajos utca és környékén van. A „gyalogos utcában” a parkolás részben megengedett, a szabályozás nem egyértelmű.

Töltőállomások

Üzemanyag-töltő állomás a kerületben öt helyen található.

Közösségi közlekedés

Vasút

A Helsinki úttal párhuzamosan húzódik a MÁV kelebiai vonal, a Pesterzsébet vasúti megálló van a Kossuth Lajos utca vonalában. A megálló megközelítése a kerület felől egy a Helsinki út és HÉV alatt vezetett gyalogos aluljárón lehetséges.

Elővárosi vasút (HÉV)

A Helsinki úttal párhuzamosan húzódik a HÉV Ráckevei vonala. A kerületet érintő szakaszán két megállója van. Pesterzsébet felső, a lakótelep magasságában a Topánka utcai csomópont északi oldalán van, a gyalogos megközelítése nehézkes. A járatsűrűség a menetrendi adatok szerint ritka, emiatt az igénybevétele a kerület életében nem jelentős, alulhasznosított.

Villamos

A kerület három villamos viszonylattal rendelkezik. Ebből két (52, 31) viszonylat a Határ úton éri el a kerületet és azonos nyomvonalon halad. A főváros tömegközlekedési hálózatát érintő forgalmi átszálló kapcsolatuk jó, de a bonyolult vonalvezetés miatt kihasználtsága nem hatékony, az eljutási idő kedvezőtlen (~ 12 km/ó átlagsebességgel).

Helyi autóbusz

A kerületet jól átszövő buszhálózat, helyenként a villamossal párhuzamosan, azonos útvonalon halad. Sok az egyirányú szakasza, ami többlet utat jelent és forgalmi szempontból kedvezőtlen.

A kerületnek 3 érintő és 13 átszelő autóbusz-viszonylata van.

A terület tömegközlekedési eszközeinek egyharmada az ÉD-i metróvonalhoz csatlakozva „ráhordó” szerepet tölt be.

Helyközi autóbusz

A területben a Helsinki út – Grassalkovich út – Ócsai út vonalán (az 50-es úton) és a Haraszti úton (az 51-es úton) közlekednek a Budapesti Volán Rt. Helyközi járatai, amelyek a fővárost a távolabb eső agglomerációs településekkel kötik össze. Végállomásaik a Népstadion úti autóbusz pályaudvarnál és a Nagyvárad téren vannak.

Vízi közlekedés

A Ráckevei (Soroksári) Duna-ágban Soroksár, Molnár-sziget és Csepel, Hollandi út között átkelő kompjárat közlekedik.

Légi közlekedés

Repülőtér a területben nincs, viszont a terület földrajzilag közel esik az ország egyetlen nemzetközi repülőtéréhez, Ferihegyhez. Ez a közelség egyelőre – a haránt irányú közlekedési elemek hiányában – kihasználatlan.

2.4. Közzolgáltatások helyzete a kerületben

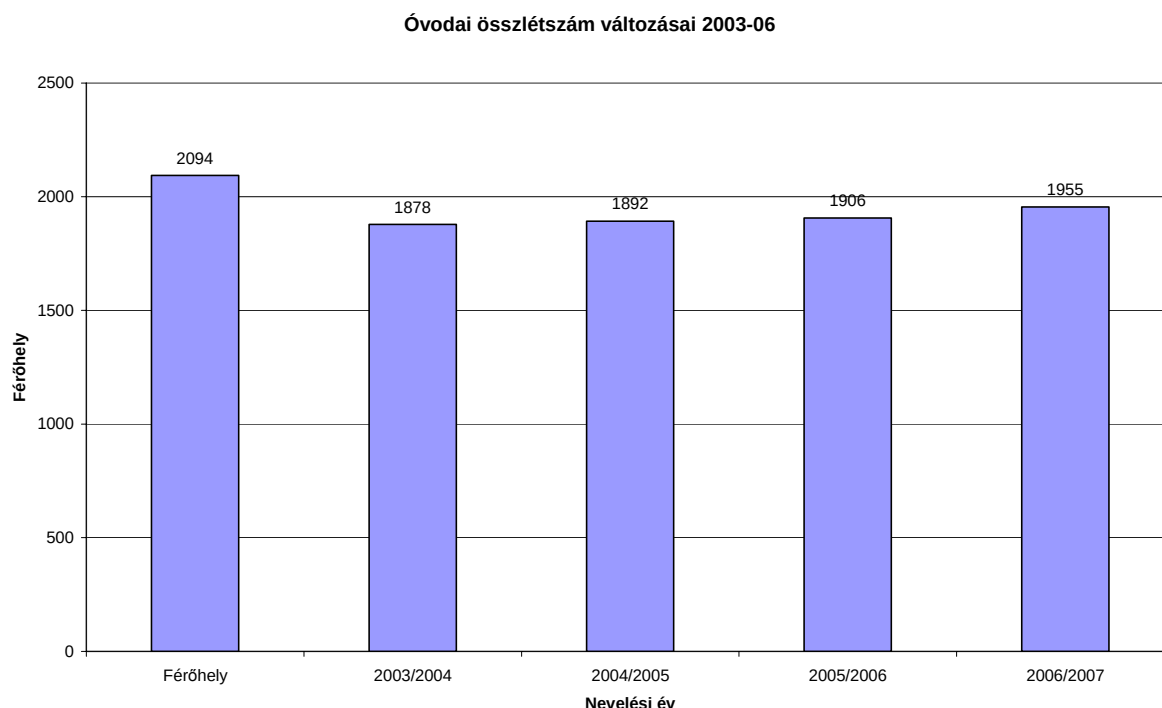
	Kerületi szintű adat	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000-2006	%
Bölcsődék száma Bölcsődei férőhelyek Szám:	TAAJ305 Egészségügy, szociális ellátás fejezet	5 315	5 315	5 315	5 335	5 335	5 335	5 335		
Bölcsődések száma	TAAJ303 Egészségügy, szociális ellátás fejezet	373	375	374	414	419	428	414		
Óvodák száma	TAAK007 Oktatás fejezet		23	24	21	21	20	20		
Óvodások száma fő	TAAK009 Oktatás fejezet		2026	2005	1956	1979	1986	2040		
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) fő	TAAK008 Oktatás fejezet		2218	2268	2079	2115	2105	2161		
Általános iskolák száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	TAAK119 Oktatás fejezet		13	13	13	13	13	13		
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	TAAK127 Oktatás fejezet		4846	4764	4686	4509	4765	4211		
Középiskolák száma (gimnázium és szakközépiskola együtt)	TAAK221 és TAAK222 Oktatás fejezet		12	8	7	7	7	8		
Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	TAAK225 Oktatás fejezet		2083	2817	2780	2734	2767	2776		
Nappali tagozatos egyetemi és főiskolai szintű képzésben résztvevő hallgatók száma a felsőfokú oktatási intézményekben (kihelyezett tagozat szerint)	TAAK400 Oktatás fejezet		36180	38548	38493	38857	39687	40664		
Idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága (ellátottak száma és a férőhelyek aránya)	TAAJ428 és a TAAJ427 mutatók aránya Egészségügy, szociális ellátás fejezet	0,89	0,94	0,98	1,14	1,13	0,96	0,97		
Önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kapacitás kihasználtsága (ellátottak száma és a férőhelyek aránya)	TAAJ424 és a TAAJ423 mutatók aránya Egészségügy, szociális ellátás fejezet	0,89	1	1	0,83	0,97	0,97	0,97		

2.4.1. Oktatás, nevelés

Óvodák

Pesterzsébeten 1995-ben 19 óvoda működött, összesen 2.174 férőhellyel.

Az óvodába beírt gyermekek száma 2.339 volt, ami az óvodai férőhelyek kismértékű zsúfoltságát, 108 %-os kihasználtságát eredményezte. 2001-ben pedig 23 óvoda, 2.218 férőhellyel a kihasználtság 91,13 % -ra csökkent. 2006-ban ugyanezen értékek az alábbiak szerint alakultak: 20 óvoda, 2162 férőhely, 94,40 %.



Általános iskolák

1995-ben Pesterzsébeten 11 általános iskola működött, összesen 4.820 tanulóval.

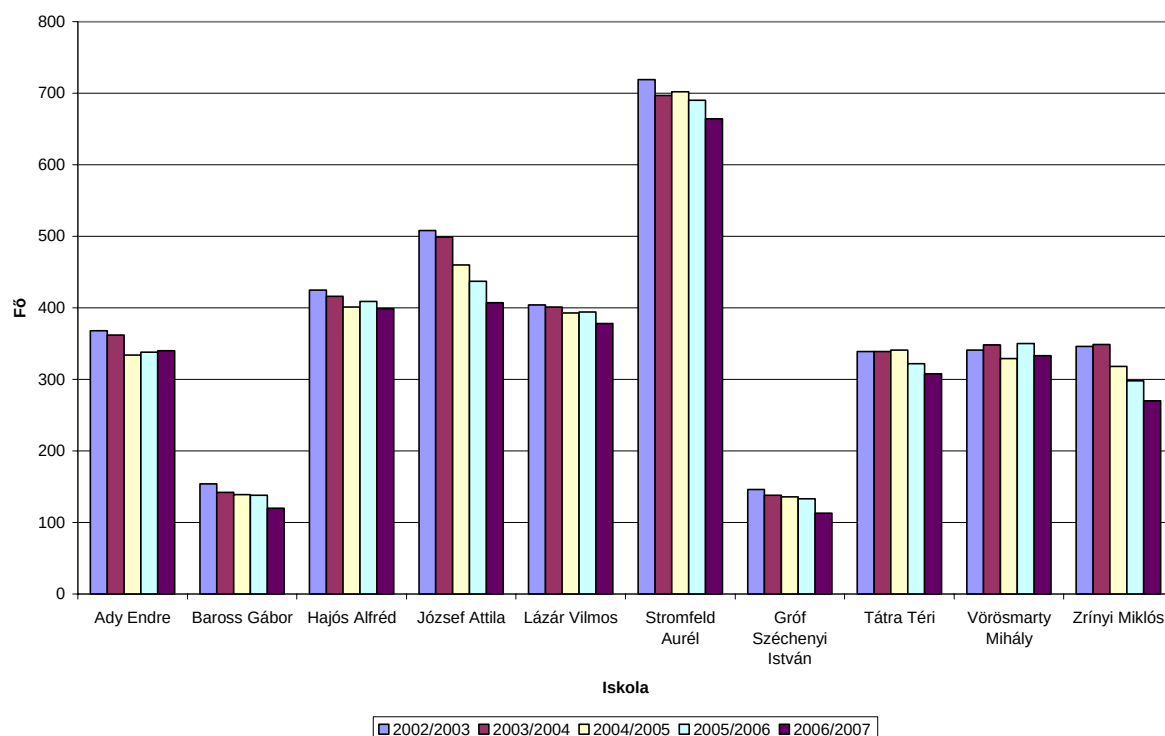
2001-ben 13 általános iskola, összesen 4.846 tanulóval, 2006-ban 13 általános iskola, összesen 4.211 tanulóval.

Az általános iskolások aránya az általános iskoláskorúakhoz képest meglehetősen alacsony, 92,5 % volt, így vélelmezhető, hogy – szemben a bölcsődékkel – a pesterzsébetiek egy része nem ebben a kerületben járattja gyermekeit általános iskolába.

Az általános iskolák mindegyike rendelkezik tornateremmel, egy osztálytermi célra használt helyiségre 0,94 tanulócsoport jutott, ami éppen megegyezik Budapest átlagával.

Az óvodák és általános iskolák térbeli megoszlását tekintve a kerület helyzete kielégítőnek mondható, hiszen a 400 m-es megközelítési távolságon belül a kerület minden lakóterületéről elérhető ilyen intézmény.

Általános iskolai tanulólétszámok alakulása 2002/2007



Középiskolák

A középfokú oktatás a kerületben 4 gimnáziumban és 3 szakközépiskolában folyik. A Kossuth Lajos két-tannyelvű gimnáziumban magyarul és németül folyik az oktatás. A kerület 3 szakközépiskolája az Eötvös Lóránd gépipari, a Varga Jenő Közgazdasági és a Pesterzsébeti Műszaki Szakközépiskola és Gimnázium.

A gimnáziumban 40 tanulócsoporthoz működött, 30,1 fő átlagos létszámmal (Budapest átlaga, 30,2), a gimnáziumi tanerők száma pedig 105 fő volt.

A szakközépiskolai tanulócsoporthoz száma 55 volt 25,8 fő átlagléttszámmal, ami kevesebb a 28,9 fős fővárosi átlagnál. A szakközépiskolai tanerők száma ugyanakkor 129 volt.

Egy iskolában német nemzetiségi nyelvoktatás folyik. Gyógypedagógiai iskola és zeneiskola is működik a kerületben. Egyéb oktatási intézmény a nevelési tanácsadó. A Pesterzsébeti Műszaki Szakközépiskola és Gimnáziumban összesen 324 gyerek tanul.

2.4.2. Közművelődés

Könyvtár a kerületben 2 helyen működik, ezekben 1995. végén több mint 67 ezer kötet volt található. Évente 4-5 ezer beiratkozott olvasót szolgálnak ki, egy beiratkozott olvasóra 45,9 kölcsönzött könyvtári egység jutott, ami lényegesen magasabb a 36,5 db-os budapesti átlagnál. A Nagy Győri István utca 2-4-ben működik a CSILI Művelődési Központ. Ebben színházterem, előadóterem, vetítőterem, könyvtár, étterem és klubszobák találhatóak. A Művelődési Központban alkotóművészeti közösség, 4 klub, több mint 100 különböző tanfolyam működik évente. A korábbi mozi épülete ma is áll, de jelenleg nem üzemel.